БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 130 (11116) | 1966 оной июниин 2, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гай МАЙН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

ҮНДЭР УРГАСА ХҮЛЕЭХЭЭР

Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой сабшалангай газарнуудые багатай горхон эсхэн урдадаг. Тэндэхи нуга сабшалан дүй шэлөөр баян луговодуудта даалганхай.

Үбэлэй янгинама хүйтэнэй хүдөө заар сагаан мана татуулан байгаа haa, Ермил Яковлевич Чебунин хүтэлбэрилдэг луговодуудай даалаhан участогууд дээрээ хүдэлмэри хэжэл байгаа.

«Үбэл сабшалан дээрэ ямар ажал ха юм?» гэжэ гайхаха зариман даг. Харин Тарбагатайн луговод бүхэли үбэлөө сабшалан дээрэ ажаллаhан юм. Тошо халяажа мүльhэн дошонуудые бии болгохо, шэнэ хаалтануудые бариха, хуушануудаа барилха хүдэлмэринүүдые тэдэ хэн байна. Үшөө намар хада тэдэ ханааб hубагуудаа сэбэрлэhэн. Мүльhэн доошонуудhaa уhалагда эхилhэн сабшалан дээгүүр тээ шэ ябабабди. Заводской гэдэг сток дээрэ хуушанай луговод Кондрат Яковлевич Чебунинтай уулзагдаа hэн. Үндэр наhатай болоhоншье haa, тэрэ ехэл хүнгэхэнөөр хүдэлжэ, hубаг ханаабуудаар уhа сабшалан дээгүүр таарамжатай зохидоор тараажа байба.

— Хэды шэнээн тошон халяагдаа hэм?—гэжэ тэрээнhээ асуухадамнай:

— Сэхэ хэлээдхихэнь бэрхэтэй. Мүнөө бидэ энэ Тарбагатай горхоной haба дээрэ байна гээшэбди. Мүльhэнэй зузааниинь 2—2,5 метрhээ доошо бэшэ. Тошон хоёр эрьеhээ холо саагуур халижа, хамта арбаад гектар сабшалан мүльhэн доро оронхой,—гэжэ нэмжэгэр ехэ мүльhэн талмай тэрэ харуулба.

Иимэл мүльhэн талмайнуудые Шабарта гэдэг газарта хараа hэмди. Звеногой зарим гэшүүдэй хүдэлжэ байhан гол хаалтын хажууда ерэбэбди. Эндэ анханда уhанай хуушан тээрмэ байhан юм. Хаалтань үни хала hандаржа haланхай, тээрмэhээ юуншье үлөөгүй. Луговодууд, энэниие дахин шэнэлжэ уhалагдадаг сабшалангаа үргэдхэхэ гэжэ шиидээд, хаалта хэжэ байба.

Энэ түхеэрэлгэ тиимэ орёо хүшэршье бэшэ, үндэрынь хоёр метр болохотой үгытэй. Тиибэшье энээгээр нилээд ехэ сабшалан уhалагдадаг болохоhоо гадна огородой газар тээшэ ханааб татахаар арга олгохо байна.

— Звеногоймнай луговодууд hайнаар ажаллана, — гэжэ звеньевод Е. Я. Чебунин хөөрэнэ.—Эртэ хабар ажалдамнай механизаторнууд хаалта хэхэ материалнуудые бэлэдхэлдэмнай ехээр туhа хүргөө hэн. Мүн барилгашадшье хаба хүрэсэлдөө.

Мүнөө колхозой луговодуудай ажал түлэгтөө оронхой. Сабшалангаа шииг нойтоор ядамаргүй байлгахын тулада тэдэнэр бүхы байhан аргаяа хэрэглэнэд. Нёдондо тэдэнэр зарим hайн газарhаа 20—25 центнер үбhэ абаhан haa, мүнөө бүхы уhалагдадаг сабшалангhaa энээнhээ бага бэшэ ургаса абахаар шиидэнхэй.

А. НАГАСЛАЕВ.

ШУХАЛА АСУУДАЛ

Үбhэ ногооной гү, али ороohо тарянай, мүн ондоошье ургамалнуудай баян ургаса абаха гэбэл, газараа уhалха ёhотой гээшэбди. Уhалаагүйдэ хаанаhаа ургаса абтахаб! Иимэл зорилго мүнөө табигдана. Энээн тушаа КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумдэ шухала анхарал хандуулагдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан hайжаруулха, тэрэниие уhалдаг болохо талаар нилээд юумэ хэгдэжэшье байна. Гансахан энэ жэлдэ манай колхоздо хоёр гидротехническэ барилга заhабарилагдаа. Дүшөөд километр утатай ханааб малтаабди. Эдэ бүгэдын ашаар хэдэн зуугаад гектар сабшалан уhалха аргатай болоод байнабди. Мүнөө олонхи луговодууд даадаг сабшалангаа нэгэ дахин уhалжа дүүргэнхэй. Уhалагдадаг газарые үргэдхэбэл, сабшалангаа hайнаар уhалжа абабал, манай колхоз энэ жэлдэ 35 мянган центнер үбhэ ниитынгээ малда бэлдэхэ аргатай. Энэ зорилго бэелүүлхын түлөө колхозоймнай луговодууд оролдожо байна. Саашадаа колхоздомнай мелиоративна хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулагдаха. Энээн тушаа асуудал колхозой правленидэ зүбшэгдэжэ байнхай.

Д. ОЧИРОВ,
Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой агроном-луговод.

ҺАНААМГАЙ, ҺҮБЭЛГЭН

Нёдондо намар hэн. Бороо хура зээр орожо, Сэлэнгэ мүрэн үерлэжэ оробо. Үдэшэлэн Андрей Трифонович Агафоновой сабшалан дээрэ ерэхэдэ, голой аралнууд дээгүүр хурягдаhан үбhэн уhанай эртэ абтахаяа байба. Тэрэ hүнин үерэй уhан бүри ехээр халин. Буурал дээрэхи сабшалангай нэгаад центнер үбhэн уhанда орошоhон юм.

—Хамаг hайхан үбhэмнай үердэ орожо halaба ха юм, — гээд ажашалдахэ хүнүүд Пограничнэ совхоздо олон байгаа.

— Хабартаа энэ аралдамнай тэмэ уhанай халижа гарадаг haa сабшалангаа уhалха hэмди!—гээд Андрей Трифонович нэгэтэ хөөрэжэ байгаа hэн. Луговодой тиигэжэ хөөрөдөгынь гайхалгүй. Энэ арал дээрэhээ нүхэр Агафонов үбhэ ногооной баян ургаса абахын түлөө эсэжэ байдаг юм. Теэд хабарай эртэ сабшалангаа уhалха гэхэдэнь, балгашье уhан байхагүй. Намар болоходо хамаг сабшалан лайдаа орошохо, хэды хүсэ гаргажа тайпан үбhэниинь үертэ дайралдаа. Совхоздо уhалагдадаг сабшалан бага. Найдахал юумэл аралнууд. Тэндэhээ үбhэ абажа шадаа hайн! Теэд зарим жэлдэ хабартаа уhалагдаагүй бол сабшалан шашадаг лэ. Яалтайб? Энээн тухай Андрей Трифонович hанаа болоhон байгаа. Тэрэ дүшэн лэй саада тээ хорёод наhатай шухан ябахадаа, Сүхэ мүрэнэй арбазада Афанасий Нестеревтэй суугтаа ажаллаhан байгаа. Үбэл болохо, уhанай хүреэд байхада, нүхэр Нестерев мүльhэн дээрэ зузаан hөлөомо дэбдеэд, дээрэнь модоной хибэдэhэ адхадаг, бургааhа отолоод хушадаг байгаа. Тэндэнь мүльhэн хабар орой болотор хайладаггүй hэн. Тиигээд дээрэhээ урдажа ерэhэн уhан тэрээндэнь хаагдажа, эрьеhээ халин таллажа гарадаг байба. Энээниие hанаандаа бодожо абамсаараа Андрей Трифонович үглөөдэрынь совхозой контородо ерэжэ:

— Би нэгэ hаналтайб. Энэ үбэл Сэлэнгэ дээрэ хаалта барижа абая —гээд директортээ дурадхаба.

— Хайшан гээд?

— Сэлэнгэ мүрэнэй hайн хүреэд байхада, мүльhыень малтаад, тэндэнь hөлөомо, бургааhа дэбдеэд орхёо hаамнай, хабар уhанай урдахада хаалта болоjo үгэхэ ёhотой!..

Тиигэжэ луговодой хэлэхэдэ, совхозой директор бодожо үзөөд:

— Андрей Трифонович туршажа үзэгты,—гэhэн юм.

Тиигээд үнгэрhэн январь hарада энэ луговод совхозhоо трактор абаад, хэдэн хүнтэй ажаллаа. Сэлэнгэ мүрэнэй мүльhэн дээрэ бургааhа, модо отолжо дэбдеэд, дээрэhээнь hөлөомо шорой обоолжо хаалта бариhан байха юм. Тиигэжэ хабар урдаhан уhые саг зуураар боожо, хэдэн зуугаад гектар сабшалан уhалха hанал гаргаба.

Андрей Трифоновичэй бодоhон hанал дэмы хосороогүй, энэ хабар Сэлэнгэ дээрэ бариhан хаалтаарнь хоёр зуугаад гектар сабшалан уhалагдаа. Бууралда байдаг энэ сабшалан жэл бүри ган гасуурга дайралдажа, үбhэ ногоо мүртэйгөөр ургадаггүй байhанаа, мүнөө жэлдэ уhалагдаха аргатай болобо. Совхозой луговодой иимэ үүсхэл гаргаhаниинь hайшаалтай. Хаалта барилгада тиимэ ехэ мүнгэ гаргагдаагүй. «Бүхыдөө 290 гаран түхэриг гаргашалагдаа юм» гэжэ совхозой главна агроном нүхэр Шубин хөөрэнэ. Теэд энээнэй ашаар хоёр зуугаад гектар сабшаланда уhа тогтоогдоо ха юм. Тэрэнэйнь ашые харахада, га бүриhөө 2—3 центнер нэмэлтэ үбhэ абтаа haa, хэдэн зуугаад центнер тэжээл ниитын малда бэлдэгдэхэ болоно.

Иимэ хүдэлмэри эмхидхэхынгээ хажуугаар нүхэр Агафонов намартаа уhанай үертэ үбhэеэ абхуулхагүйе бодолсоно.

Тэрэ энэ үбэлдөө модо бэлдэжэ 15 шарга түхеэрээ. Үшөө арбаад шарга хэжэ абаха зорилготой. Тиимэ шарга дээрэ үбhэеэ hурилжэ, сомоонуудые уhанда абхуулангүйгөөр байлгаха hанаатай ажаллана.

Андрей Трифоновичэй хэhэн ажал ганса энээгээр хизаарланагүй. Даадаг сабшалан дээрээ нилээд ехэ наг шэбхэ гаргаа. Мүн түрүү арга хэрэглэхын тулада 20 гектар газар аммиагай уhаар үтэгжүүлээд байна.

С. БУХАЕВ.

Хяагта.

НОРМОЁО ХАЛЯАНА

СЭЛЭНГЭ. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи отделениин механизаторнууд 1400 гектар газарта шэниисэ тарижа, түсэбөө дүүргээ hэн. Мүнөө эндэхид обёос, ешмээн тарижа байна. Эртын паар хахалагдана.

Паарай газар байбал, артелиинхид ерэхэ жэлдэ баян ургаса абаха аргатай. Тиимэл хадань механизаторнууд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Трактористнууд Бадма Лудупов, Дашацырен Очиров, механизатор мэргэжэлтэй болоод, түрүүшынгээ жэлдэ хүдэлжэ байhан залуушуул—Владимир Жигмитов, Сергей Цыренжапов, Будажаб Буянтуев гэгшэд халаан соогоо 6,4 гектарай орондо, 8—10 гектарта хахалалга хэнэ. Тарилга дээрэ Доржо Цыренов, Бато-Мүнхэ Мункуев гэгшэдэй агрегадууд шалгардаг. 40 гектар тарилга хэхын орондо, 45—50 гектарта хүргэнэ.

С. БИЛИКТУЕВ,

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИС ПАРТИИН XIII СЪЕЗДДЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет хани холбоото Чехословакиин Коммунис партиин XIII съездэ 12 миллион совет коммунистнүүдай үмэнэhөө халуун амаршалга хүргөөд, амжалтагай, үрэтэйгөөр хүдэлмэрилхыень хүсэнэ.

Экономическа, ниитын, соёлой ажабайдалай бүхы hалбаринуудаар Чехословакиин Социалис Республикын амжалта туйлаhыень совет хүнүүд hайн мэдэнэ. Чехословак арадай омогорхохо ёhоороо омогорходог бүхы юумэн тэрэнэй Коммунис партиин ажал ябуулгатайнь таhаршагүй нягта холбоотой.

КПЧ-гэй XIII съезд танай партиин, бүхы чехословак арадай бүтээhэн зохёон байгуулхы ехэ ажалай дүнгүүдые гаргаха, орон доторoo социалис общество бүхы талаарнь хүгжөөхэ зорилго зүбшэн хэлсэхэ байна. КПЧ-гэй, тэрэнэй Центральна Комитедэй баримталан бэелүүлдэг залан сэхэ, үүсхэл түгэс политикань XIII съездын баталан абаха шиидхэбэринүүдэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ, Чехословакиин ажалшадай социалис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые туйлаха батэ найдабари болоно.

Манай партинуудай, оронуудай хоорондын хани харилсаанай бүхы асуудалнуудаар, мүнөө сагай дэлхэйн хүгжэлтэдэ хабаатай бүхы асуудалнуудаар Советскэ Союзай Коммунис парти, Чехословакиин Коммунис парти адли хараа бодол баримталан бэелүүлдэг байна гэжэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Чехословакиин Коммунис партитай, ажалшан арадтай аха дүү ёhоной хани харилсаатай болоhоноо Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы совет арад тон үндэрөөр сэгнэнэ. КПСС-эй болон КПЧ-гэй, СССР-эй ба ЧССР-эй хоорондын хани барисаан марксизм-ленинизмын хэлбэришэгүй бата гол ёhонhoo, социалис интернационализмын хараа бодолhoo эхэ үндэhэтэй юм. Энэ хани барисаан хоёр ороной арадуудай ажабайдалай эрилтэдэ бүрин харюусадаг, социалис гүрэнүүдэй харилсаа холбооe улам бэхижүүлгын, социализм ба коммунизм амжалтатайгаар байгуулгын түгэс нүхэсэл болоно. Чехословакиин Коммунис партиин XIII съезд манай партинуудай, арадуудай хоорондын хани барисаае улам батадхаха хэрэгтэ мүн лэ туhа хүргэхэ байhандань этигэнэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд, социализм байгуулха хэрэгтээ, арад түмэнэйнгөө жаргалта байдалай, социалис хани нэгэдэл бэхижүүлхын түлөө, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангахын түлөө тэмсэлдээ бүри ехэ шэнэ амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди.

Энэ арюун нангин тэмсэлдээ Советскэ Союзай Коммунис партиин, бүхы совет арадай бүрин талархал ба дэмжэлгэ үзэхэ байhандаа ходо найдахадатнай болохо гэжэ таанадаа этигүүлнэбди.

Чехословакиин Коммунис парти мандаха болтогой!

Совет-чехословак хэтэ мүнхын эбдэршэгүй бата хани барисаан улам бэхижэг, хүгжэг лэ!

Социалис хани холбооной, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл марксизм-ленинизмын hургаалай хэлбэришэгүй үндэhэ hуури дээрэ улам батажан мандаг лэ!

Коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет.

МАЛАА—ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ

Хүхэ ногоон гаража, хүхы шубуун донгодожо, зулгы hайхан зунай бэлшээриин хаhа хүрэжэ ерэбэ. Май hарада посхоод хаа хаанагүй хаагдажа, адууhа мал зуhаландаа нүүлгэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлөө. Тиигэжэ малшадай ажалда тон харюусалгатай хаhа оробо.

Зунай бэлшээриин үедэ малаа таргалуулжа шадаhан лэ ажахынууд гүрэндөө hайн шанартай мяха, hү элбэгээр худалдаха, тушааха аргатай ха юм. Теэд тиихын түлөө юу хэхэ хэрэгтэйб? Түрүү ажахынуудай дүршэл дээрэhээ харахада, тэдэнэр гүрэндэ тушаагдаха малнуудаа амяарлан илгажа, тусхай гүүртэ, отарануудые эмхидхэжэ, hайн ногоотой бэлшээри даалгажа, шадабаритай бэрхэ малшадта найдадаг. Тэрэ малые түргэнөөр таргалуулхын тула зунай бэлшээриин эхиндэ таряа талханай зүйлөөр бага зэргэ тордижо, хашаада хаангүй бэлшээдэг гуримтай. Энэ ушарта түрүү, шадабаритай, ажалша бэрхэшүүл үхэрнүүдээ сүүдхэдэ килограмм тойрон нэмээдэг дүршэлтэй. Бэлшээн таргалуулагдаха малаа заабол hара бүри шэгнэжэ, тэдэнэй таргалсынь зөргөөр малшадта түлбэри үгэдэг байна. Зэдын, Түнхэнэй, Яруунын, Захааминай болон бусад зарим аймагуудай ажахынууд эдэ малаа холын, hарьдаг тайгын бэлшээридэ абаашажа, таргалуулдаг hайн заншалтай. Холын бэлшээридэ абаашагдаха малые ябахынь урда тээ шэгнэжэ, намар тэндэhээ буухадань бэлшээриин дүн гаргадаг. Энэ ушарташье малшадай ажалай түлөөhые малай таргалсаар тодорхойлдог байха юм.

Колхоз, совхозуудай бусад олон малые зохидоор гүүртэ, отара болгожо, таатай газарнуудта бэлшээн таргалуулха гээшэ баhал ехэ удха шанартай. Илангаяа hаалиин үнеэдэй гүүртэнүүдтэ онсо анхарал хандуулха, үзүүр hайн ногоотой бэлшээри хубаарилжа, мүн таримал ногоо сабшажа үгэхэ шухала. Һаалиин малые зуhаланда нүүлгэхэдээ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй haa, нилээд ехэ hүэ алдажа болохо. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд hаалиин гүүртэнүүдэй зуhалан зохидоор түхеөрхэ, заhабарилха, тэндэ хобоо хобто элбэгээр бэлдэхэ, таряа талханай зүйл гидролизно аргаар бүйлүүлhэн тэжээл үгэлсэхэ ушартай.

Жэжэ малые, эхэhээ hалгаагдаhан тугал, хурьгадые шадабаритай малшадта даалгажа, зүлгэ ногоондо бэлшээжэ, hайса түлжүүлхэнь амархан хэрэг бэшэ. Жэжэ малай зуhаха газарта нара hалхинhaa, хура бороohoo тэдэниие хамгаалха дал hарабша түхеэрхэдэ hайн.

Хэды hайн байра, бэлшээри байбашье, малаа зүбөөр адуулжа шадаагүй haa, биратай үрэ гарадаггүй. Тиимэhээ түрүү малшадай ажалай дүй дүршэл согсолжо, бүгэдын шадабари болгохо гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэндэхи зоотехнарна мэргэжэлтэдэй хэрэг.

Үнгэрhэн жэлдэ зунай бэлшээриин зуун үдэртэ үхэрэй шэгнүүрые зуун килограммаар нэмээхэ гэhэн социалис мүрысөөндэ олохон малшад шалгаржа, «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй вымпел, шагналда хүртэhэн байна. Суулгын совхозой малшан Б. Д. Балданов зунай hарануудта үхэрэйнгөө шэгнүүр үдэртэ дунда зэргээр 1300 граммаар нэмээhэн. Торийн совхозой мал адуулагша И. И. Зайцев 102 үдэртэ шахамалнуудаа 110—110 килограммаар нэмээжэ шадаа. Иимэрхүү амжалтануудые Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой малшан И. А. Ткачев, Хүдэриин совхозой — И. Я. Макаров, Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой — С. Ц. Маншеев, Захааминай «Байкал» колхозой—Д-Ж. Жалсараева гэгшэд туйлаhан байна. Үдэртөө малайнгаа шэгнүүр килограммаар нэмээhэн малшад олон.

Эдэ түрүү малшадhaa hургаал, жэшээ абажа, малаа hайса таргалуулха, hү шэмыень ехэдхэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго. Эдэнэрэй ажалай онол арга согсолоод үзэхэдэ, нэн түрүүн малшад бэлшээрэсэ зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Тиихэдээ тэдэнэр даалгагдаhан бэлшээрэсэ хэдэн участок болгожо хубаарилаад, малаа өэлжээлүүлэн адуулна. Энэ ушарта бэлшээн таргалуулагдажа байhан мал нэгэ участок дээрэ 4—5 үдэрhөө удаан ябуулагданагүй. Һара болоод тэрэ участогтаа тэхэрижэ ерэхэдэнь, ногоон бүри hайжарhан, нилээд ургашаhан байдаг. Мал хододоо үзүүр ногоондо бэлшэхэ болоно бшуу. Малай hайса таргалхын тула тэдэнээ минеральна бодосуудаар, тэжээлэй дабhа, хужараар хангадаг гуримтай.

Хүдэриин совхозой малшад бэлшээрэ hайжаруулха, аргатай газартань уhалха, хүбхэжэhэн газарыень борнойлхо гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Энэ тон hайшаалтай. Саашадаа бэлшээри элбэг гэжэ найдаад hууха бэшэ, харин тэрэнээ баян ургасатай болгохо гэжэ оролдохо саг ерээ. Иимэ эрилтэ haяхан болоhон КПСС-эй Пленум хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табяа.

Хура бороо, халуун наран гэжэ hаатангүйгөөр ажаллажа ябаhан малшадта зохид гэр байра бэлдэхэ, тэдэниие эдеэ хоолоор хангаха, бороодо үмдэхэ хубсаhатай болгохо тушаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарха уялгатай.

Бэлшээриин малые уhаар хүсэд хангаха асуудалые тоонгүй байжа болохогүй. Уhаар дутаhан мал хэзээдэшье hайнаар таргалхагүй байhаниинь мэдээжэ. Тиимэhээ hайн бэлшээритэй аад, уhагүй байhан газарта таhалгаряагүй уhа зөөхэ, үрэмдэдэг худаг малтаха болгодоно.

Зунай зүлгэ ногоон дээрэ бүхы малаа бэлшээн таргалуулха гээшэ ажахын айхабтар шухала хэрэг. Тиимэhээ партиин райкомууд, партийна эхин организацинууд энэ хүдэлмэридэ коммунистнууд болон комсомолшуудые олоор эльгээжэ, бүхы мал адуулагшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ушартай.

Зунай бэлшээриин үедэ үхэрнүүдээ үдэртэ килограмм килограммаар нэмээхэ, хонидоо hайса таргалуулха гээшэ малшан бүхэнэй зорилго болоно.

Хориин аймагай Хэжэнгын совхоз 14 мянган гектар сабшалантай. Үрэжэл багатай сабшалангые үтэгжүүлжэ, тэрэниие hайнаар уhалжа, үбhэ ногооной баян ургаса абахын тулада эндэхи луговодууд ехэхэн оролдолго гаргана. Сабшалан уhалалга дээрэ 16 звено ажаллажа байдаг. Мүнөө эндэхид КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй материалнуудтай танилсажа, ойрын жэлнүүдтэ горитой хүдэлмэри ябуулагдахаар хараалагданхай. Эндэ эмхидхэгдэhэн мелиоративна отрядай хүсөөр гансахан мүнөө жэлдэ үрэжэл багатай 500 гектар газар хахалагдажа, малда тэжээлэй ургамал таригдадаг болохо. Мүн нилээд олон гектарта шугы бургааhа сэбэрлэгдэхэ. Зураг дээрэ: совхозой инженер-мелиоратор Б. В. Одоев (баруун таладань) газар уhалжа байhан луговодуудтай хөөрэлдэжэ байна.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

ЭГЭЭЛ ХАРЮУСАЛГАТАЙ ҮЕ

СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Центральна hунгуулиин комиссида пресс-конференци болобо

МОСКВА, майн 31. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Центральна hунгуулиин комиссида мүнөөдэр пресс-конференци болоо. СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведые hунгаха бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ямараар ябажа байhан тухайда Центральна hунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ В. В. Гришин мэдээсэл хэбэ.

— Хото болон хүдөөгэй ажалшад арадай ажахын бүхы hалбаринуудта шэнэ амжалтануудые туйлажа, СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта тэмдэглэхые хүсэнэ. Бүхы hунгагшадта хандаhан КПСС-эй ЦК-гай хандалгын зориг бадаруулма үгэнүүд предприятинуудболон эмхи зургаануудта, хүн зоной зүгhөө тон халуунаар угтагдаа.

Һунгуулиин кампани мүнөө эгээн шухала, харюусалгатай үедөө ороо — hунгалтын үдэр улам ойртожо байна. Нилээд ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдээ. Һунгалта тухай Дүрмөөр тодорхойлогдоhон болзорнуудта hунгуулиин окружной (1517), участково (161—357) комиссинууд эмхидхэгдээ. Һунгуулиин талаар тайлбари үгэхэ номууд хэблэгдэн гаргагдаа. Һунгуулиин участогуудые түхеэрхэ, hунгуулида хабаатай шухала документнүүдээр участково комиссинуудые хангаха ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хаа хаанагүй нютагай Соведүүдэй түйсэдкомууд hунгагшадай списогуудые табяад, бүгэдэ ниитын танилсахын тула майн 12-hoo хойшо эли газарта дэлгэнхэй.

СССР-эй Верховно Соведые hунгаха Дүрмэй үндэhөөр депутадуудта кандидадууд дэбжүүлэгдэhэн, бүридхэлдэ абтаhан байна.

Централна hунгуулиин комисси бүхы окружной, участково hунгуулиин комиссинуудые телефоной, телеграфай харилсаа холбоогоор хангаха асуудал зүбшэн хэлсээ. Энэ талаар дутуу дунданууд бии. Зарим участково комиссинууд хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагдаагүй байhаар. Һунгалтада бэлэдхэлэй, hунгалтын болохо үедэ hайн хэлхеэ холбоо хангаха шухала байhанда СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерствын анхарал хандуулагдаа.

Поезднуудта, далайн ба гол мүрэнэй суднанууд дээрэ, научна экспедицинүүдтэ, геологическа ба шэнжэлэн бэдэрэлтын партинуудта, Арктика ба Антарктикадахи полярна станцинуудта hунгалта үнгэргэхэ бүхы асуудалнууд шиидхэгдээ гэжэ В. В. Гришин тэмдэглэбэ. Холын аянай 544 поездын пассажирнууд замда ябажа байгаад дуугаа үгэхэ болоно. 93 аэропортдо, түмэр замай олохон станцинуудта, гол мүрэнэй ба далайн портнуудта, далайн, гол мүрэнэй, загаhа барилгын флодой суднанууд дээрэ, тэрэшэлэн полярна станцинууд болон үбэлжөөнүүдтэ hунгуулиин участогууд эмхидхэгдэхэнь. Замда, элдэб экспедицинүүдтэ ябаhан совет гражданинуудай hунгалтада хабаадаха арга боломжо олтохо хэмжээнүүд абтаа.

Мүнөөнэй hунгалта өөрын онсо өөрэ илгаануудтай. Энэмнай олохон hунгагшадай амаралтада тарадаг, курорт, санатори, дачадаа ошодог, замда ябадаг зунай сатта үнгэргэгдэхээ байна. Ажалшад зундаа— амаралтын үдэр городой заха гарадаг, аяншалта хэдэг гуримтай. Энэ үеэр геологическа, шэнжэлгын, бэдэрэлгын партинууд, научна экспедицинууд эмхидхэгдэдэг. Һунгалтын үдэр дуугаа hүниин 12 часта бэшэ, харин үдэшын 10 часта дүүрэхэ байха.

Һунгалтада бэлэдхэлэй ямараар үнгэргэгдэжэ байhые шалгахада, нютагуудтахи зарим органууд, hунгуулиин комиссинууд урда тээхи hунгалтануудай дүй дүршэлдэ найдаад, эдэ онсо өөрэ ушарнуудые хүсэд хараада абаагүй байба. Дуугаа үгэлгын гурим, саг, байра тухай hунгагшадта дуулгаха хүдэлмэри дутамагаар ябуулагдана. Зарим hунгагшад дуугаа үгэхэ эрхыень гэршэлhэн үнэмшэлгэ абангүй амаралтада, командировкодо гарадаг байна.

Һунгуулиингаа эрхые эдлэхэ арга СССР-эй бүхы hунгагшадта хангаха гээшэ hунгуулиин бүхы комиссинуудай шиидхэхэ зорилго болоно. Тиимэhээ харьяата Соведэй территори дээрэ ажаhуудаг hунгагша бүхэнэй списогтэ оруулагдахын тула, амаралтада гү, али командировкодо гараhан хүнүүдэй дуугаа үгэхэ эрхыень гэршэлhэн үнэмшэлгэ ажалшадай депутадуудай Соведhээ абахынь тула, hунгагшадай списогуудые тон наринаар дабтан шалгаха шухала.

Ажалшадай амардаг газарнуудта, Крымэй, Кавказай, Прибалтикын курортнуудта, томо городуудай захын районуудта байдаг участогуудтахи hунгуулиин комиссинууд hунгалтын үдэр тэндэ байhан бүхы hунгагшадай дуугаа үгэлгэдэ хабаадаха ябадал хангаха хэмжээнүүдые абаха ёhотой. Энээнэй тулада үнэмшэлгөөр дуугаа үгэхэ олохон нөөсэ бюллетеньнүүдтэй, hунгагшадай списогэй бланкануудтай байха зэргэтэй.

Һунгуулиин бүхы комиссинууд эдэбхитэд дуугаа үгэлгын үнгэргэгдэхэ газар, саг тухай хүн зондо үргэнөөр тунхаглан дуулгаха уялгатай. Һунгагша бүхэн хаана дуугаа үгэхэ байhанаа hайн мэдэхэ зэргэтэй. Тэрэшэлэн дуугаа үгэлгын эхилхэ саг тухай (үглөөнэй 6 час), дуугаа үгэлгын дүүрэхэ саг тухай (июниин 12-ой үдэшын 10 час) hунгагшадта хөөрэжэ үгэхэ шухала. Саг үргэлжэ байдаг газарhaa ондоо тээшээ ошоhон hунгагшад (амаралтада, командировкодо тараhан гэхэ мэтэ) дуугаа үгэхэ эрхыень гэршэлhэн үнэмшэлгэ нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведhээ абаха ёhотой гэжэ hайтар тайлбарилан ойлгуулха шухала.

СССР-эй Верховно Соведэй hунгагдаха үдэр hунгуулиин участогуудта ошожо, граждан уялгаяа дүүргэхыень — Советскэ Союзай гүрэнэй засагай дээдын зургаанай hунгалтада хабаадахыень бүхы hунгагшадые Центральна hунгуулиин комисси уряална гэжэ В. В. Гришин түгэсхэл доторoo хэлэбэ.

В. В. Гришин корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусаа.

Дуугаа үгэхэ эрхыень гэршэлhэн үнэмшэлгэ абангүй ямар нэгэн hунгагшын ондоо тээшээ ошоо haaнь, яалтайб? Тэрэ хүн hунгагшадай списогтэ оруулхыень гуйжа, ошоод байhан газарайнгаа гүйсэдкомдо хандажа болохо гэжэ нүхэр Гришин тайлбарилба.

Дуугаа үгэхэ эрхыень гэршэлhэн үнэмшэлгэ почтоор ябуулжа болохо гү? Тиимэ үнэмшэлгэ hунгагшада өөртэнь үгэдэг гуримтай ааб даа. Зарим ушарта, hунгагшын өөрөө абаха аргагүй байгаа haaнь, тэрэнэй гуйлтаар үнэмшэлгыень почтооршье эльгээхэдэ болохо.

Ороной заха холын, ошохонь бэрхэтэй районуудта байдаг hунгагшад дуугаа үгэлтэдэ хайшан гэжэ хабаадахаб? СССР-эй Верховно Соведэй Президиум байгша оной майн 23-да энэ асуудалаар тусхай тогтоол гаргаа. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: Участково hунгуулиин комиссинууд онсо шухала болоhон ушарта, hунгалтын болохо үдэр научна экспедицинүүдтэ, геологическа ба бэдэрэлгын партинуудта ябаhан зарим бүлэг hунгагшадай (хэрбээ hунгуулиин участогта ерэхэ харилсаагүй haaнь) байhан газарнуудтань бюллетеньнүүдые абалга эмхидхэжэ болохо. Тэдэ hунгагшадта бюллетеньнүүдые абаашахын аргагүй haaнь, тогтоогдомол түхэл маягтай бюллетеньнүүдые байра дээрэнь бэлдэхэ хэрэгтэй.

Иван Викентьевич Садовский Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозодо монтажнигуудай бригадирваар ажаллана. Тэрэ бэрхэ уралан нарижуулагша юм. Хорин жэлдэ хүдэлхэ үедөө совхозой үйлэдбэридэ хэрэгтэй элдэб түхеэрэлгэнүүдые бии болгоо.

Энэ жэл самолёдоор полинууд дээгүүр сагсагдажа тарагдаха минеральна үтэгжүүлгэ бутарагаха оньhо зохёогоо. Тэрэнь нэгэ часай туршада 800 центнер үтэгжүүлгэ бутаргана.

Иван Викентьевич нийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иван Викентьевич Садовский зохёоhон түхеэрэлгынгээ хажууда.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД ТУХАЙ

УРАГШАА ҺАНААТА

ЕХЭ-НУГА. Намарай намжаа сагһэн. Шэнэ урагсын дээжые сагсоонь хураажа абахын түлөө шангаа тэмсэл ябажа байба.

Боро хараан болоход байхада совхозой клубай баруун хойто захын багахан таhалга соо хэдэн хүн ярилдажа hууба. Хилэн хара диван дээрэhээ набтаршаг нарин беетэй нэгэ наhатайшаг хүн бодожо:

— Олон үгэдэ ошоогүй, хүн бүхэн даалгагдаhан ажалаа харааад лэ, бэлэдхэлээ эхилхэ ёhотойбди, —гэжэ огсом хэлээд урагшаа дүхын татаад hуушоо hэн.

Одоол тиихэдэнь, «энэл хадаа» гэhэн бодол толгой соом түрөө бэлэй. «Нюусаг танилсажа, гарамни адхахадаа, ушөөл шүрбэлзэлгүй сарюун байhанаа мэдүүлээ даа.

— Манайшни хэлсээ хэрэг мадаажал ха юм даа. Үнеэхил мал адуулhамнай гүб даа. Хүйтэн эхитэхэ, хахэ ажал ехэ, мүнөөнhөө эхилээгүйдэ аргагүй,—гээд юундэб даа, хоёр нюдөөрөө инээмсэглэн, мэhэрэн байба.

Энэмни минии шэнэ танил Мингас Фасхутдинов гээшэ. Коммунист хүн. Ехэ-Нугын hүнэй фермые даадаг бэрхэ хүдэлмэришэн даа. Хүнөөр hайн, сарюун, hайхан сэдьхэлтэй. Үлүү үгэгүй, үнэн сэхэ хүн гэжэ абаhаар мэдэгдэшье hаа, ажал хүдэлмэри тухай зугаа эхилхэдэ, духаа элбэжэ оршоодог байба. Мингас юумэнhээ арсажа, тунхарижа ябадаггүй. Хэхэ бахархал гээ hаа—хэжэрхэйгээр занятай. Ишээ гэр бүлөөрөө нүүжэ ерэhээр арбаад жэл болобо. Аар Татар нютагhаа энде ержэ түхинэhэн. Энээнэй урда тээ Ехэ-Нугын хахайн фермые даажа ябахадашье ходо магтуулжа, шагнал хайрада хүртэдэг байгаа. Мингас Фасхутдинович Ехэ-Нугынгаа совхозто хамагай танил, бүгэдэндэ хүндэтэй хүн. Тэрээн тушаа халта дурдахада, хүн бүхэн сэдьхэлээ урмашан хөөрэдэг.

...Үнгэрhэн үбэл совхозоонь тэжээлээр тоншье хүндэ байдал тохёодобо. hү hаамань эрид доошоолоо. Тээд коммунист Фасхутдиновай хүтэлбэрилдэг фермын hү hаали заашье буурагүй, урдынгаа хэмжээндэ байба. Энэ ямаршье нюуса байхагүй: фермэ бүхэндэ тэжээл аб адлихан үгтэдэг, харин Ехэ-Нугын фермада тэжээлэ бүйлэн hайн hэн. Тэрэ хадаа «hолоомон холисо» бэлдэжэ шадаа. Түсхай хэгдэhэн томо амhарта соо hолоомо урвалаар, гидролизно арваар бүйлүүлдаг, дрожжоор өhөөргэд малдаа үгэдэг.

Энэнь хүн бүхэнэй нюдэн дээрэ хэгдэдэг, совхозой мэдээжэ ажал. Гэбэшье, энэ ялалтань түс коллективтэ ямар аргаар түйлагдаhаниие мэдэжэ хүнүүд үсөөн байха. Эндэл лэ Мингас Фасхутдиновичай эмхидхэлшэ шадабаринь, тэрэнэй үнэн сэхэ hэшхэл хамагай ушаха болоно.

Түбhэн юумэнэ үнэншэдэггүй хүнүүдтэ хоёhон үгээр ойлгуулхэ гээшэ тоншье бэрхэ, төод заабол тингэгты, нингэты, хэгты, баригты гэжэ шэрүүн захиралтаар хүнүүдые баалаха гээшэ бүришье аюултай ха юм. Ушар иимэhээ нүхэр Фасхутдинов hолоомоын холисо өөрөө бэлдээд, нэгэ хэдэн үнеэдые таhалжа, тэдэндэ удар бүри бүйлүүлhэн тэжээлээ үгэжэ туршаба. Удангүй hүн ехээр hааргажа захалаа. Одоол тиихэдэнь hаалишад бүгэдөөрөө сугларжаад, үнеэдэйнгээ амтархан эдихые нюушархан хаража, hайшаан магтаhан үгэнүүдые хэлэжэ эхилээ hэн. Тиигэжэ hолоомоной холисын шэмэ ехэтэй байhание hаалишад лаб ойлгоо бэлэй. Тиигээд тэрэ гэhэнhээ хойшо шэнэ хүтэлбэрилэлшэдээ сүм найдадаг болоhон.

Энэ баримта жиирэй коммунист хүнэй баян хуудаhан болоно. Бэ гаханшье жэшээ ха, үнэн сэхэ ажалай гаршэ гэжэ бии тоолдогбэ. Иимэ үүсхэл оролдлогын ашаар нүхэр Фасхутдинов хэдэн жэлэй туршада hаалишадайнгаа эцин найдабарида хүртөөд, амжалтатай hайнаар хүдэлжэ ябаhаар. Тус фермын түрүү hаалишад Гармаеу Доржитарова, Балмацу Доржиева, Минсу Нуртынова болон бусад гансахан совхоз соогоо бэшэ, хари бухы Хяагтынгаа аймаг дотор мэдээжэ болонхой.

— Биднээр тиимэ, хүнэй мэдэхэгүй ондоо «нюуса» арга хэрэглэнэгүйбди. Ажалаа hайнаар эмхидхээд болоhон дээрэhээ эбтэйгээр, бэе бэедээ туhалалсажа байгаад ажаллаhан дээрэhээ зарим тэды амжалтатайбди,—гэжэ Мингас Фасхутдинович даруухаар хөөрэе hэн.

Үнэхөөрэшье тиимэ даа. Эбтэй ажал хөөэдөөрэ урагшатай, хүдэтэй бшуу. «Ажал хүниие алдаршуулдаг гээд» дамы халсадаггүй гээшэ бээ.

И. РИНЧИНОВ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ҮГЭНЬ ХҮНДЭТЭЙ

Улаан-Үдын шэлэй оньhожоруулагдамал завод орон дотороо сонхын шэл үйлэдбэрилхэ промышленностиин томохон предприятинуудай нэгэн болонхой. Машинно-ванна цехэй хүдэлмэриин үглөөнэй халаан дүүрэжэ, үдэрэй халаанай захалхын урда тээхи забhарлалга боложо байhан үе. Эгээл энэ үедэ дунда зэргын бэетэй нэгэ залуу хүнэй хөөрэхые хүдэлмэришэд ехэ анхаралтайгаар шагнана, зарим хүнүүд забhартань асуудал табижашье үрдинэ.

Энэ хүмнай шэлэй заводой партийна эхин организациин түрүү агитаторнуудай нэгэн Владимир Ефимович Петров байба. Энэ агитатор парти, правительствынгаа түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, ороной гадаадын болон дотоодын политикын гүнзэгы удха шанарые саг болзортонь хүдэлмэришэдтэ хэлэжэ, ойлгуулхые оролдодог. Ээлжээтэ энэ хөөрэлдөөгөө областной партийна эдэбхитэдэй суглаанай материалаар үнгэргэнэ. Ганса газетэдэ бэшэгдэhэнээр хөөрэлдөөгөө хизаарланагүй, мүн түрэл заводойнгоо үйлэдбэри болон хүдэлмэришэдэй ажабайдалhаа жэшээ абажа харуулна.

— Табан жэлэй туршада республикымнай ниислэл—Улаан-Үдэ гад ондоо болон хүгжэхэ, гоё hайхан болохо юм,—гэжэ хөөрэхэтэйгөө сасуу, Владимир Ефимович тооложо захалшана. Улаан-Үдэдэ химико-лабораторно элдэб шэл амhартанууд болон приборнуудые бүтээхэ завод, кондитерска, трикотажна, оёдолой фабриканууд, мүн барилгын түмэр-бетонно зүйлнүүдые бүтээхэ, силикатна, улаан хирпиисэ үйлэдбэрилхэ заводууд гэхэ мэтэ баригдаха. Эдээн тухай hонирхомоор, тодорхойгоор хөөрэнэ. Агитаторай хөөрэhэн үгэ бүхэниие хүнүүд алдангүй шагнана. Залуу коммунист, шадамар бэрхэ агитатор Владимир Петровой энэ хөөрэлдөөндэ байлсаhан заводой партийна эхин организациин секретарь Михаил Иванович Гармашев иигэжэ хэлэнэ:

— Залуу агитаторай хөөрэлдөөндэ хүнүүд илангаяа дуратай. hайнаар тэрэ бэлдэнэ ха юм. Эгээ мүнөө үедэ партиингаа съездын шиидхэбэринүүдые нүхэдтөө hайса ойлгуулхын түлөө оролдожо байгаа юм.

Хөөрэлдөөнэй хоорондуур агитатор hонирхолтой жэшээ, баримтануудые дурдажа, хошон хурса үгэ гаргажа, энеэлдэхэ хүхилдөөшье үүсхэнэ. Хүдэлмэриин хоорондохи забhарай оройдоо дүшөөд минута үргэлжэлбэшье hаань, хүдэлмэришэд хэдэн олон юумэ, hонирхолтой жэшээ, тоо баримтануудые ойлгожо абанад.

Энэ табан жэлэй үедэ түрэл Улаан-Үдэ хотымнай Терешковагай, Мухинай, Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр мантан томо, hаруул hайхан, олон дабхар гэр байшангууд баригдажа, «Победа» гэжэ үргэн гудамжата проспект нэмжыхэ гэхэ мэтээр өөрынгөө блокнодто хүдэлмэришэн Федор Федорович Сущенко бэшэжэ абана. Тэрэнэй хажууда hууhан Иван Яковлевич Буланцев блокнодтоо иигэжэ бэшэнэ: «Агуу Ехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ой хүрэтэр Улаан-Үдэдэ хорин найма мянга шахуу дүрбэлжэн метр гэр байшангууд баригдажа, ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана».

Агитаторай энэ хөөрэлдөөндэ хамта гуша гаран хүдэлмэришэд байлсаба. Тэдэнэй тон анхаралтайгаар шагнахыень обёорходоо, Владимир Ефимович Петровой шадамар, ойлгууламжын хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй, нягта нарин онол аргатай агитатор байhаниинь дахинаа гэршэлэгдэнэ.

Машинно-ванна цехэй юрын нэгэ хүдэлмэришэн коммунист В. Е. Петров хадаа шэлэй заводой партийна эхин организациин 45 агитаторнуудай нэгэниинь. Нүхэр Петров даадаhан участогайнгаа хүдэлмэришэдтэй долоон үдэрэй туршада заабол 2—3 дахин уулзажа, hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэдэг тоггомол ёhо гуримтай. Июниин 12-то болохо СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада зорюулжа, хэдэн олон хэшээлнүүдые үнгэргөө. Жэшээлхэдэ, «Совет hунгуулиин система», «Совет хүн ажал хэхэ, амарха, эрдэм номдо hураха гүйсэд эрхэтэй», «Мүнөөнэй уласхоорондын байдал», «СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй шэнэ түсэбэй гол зорилгонууд» гэхэ мэтын темэнүүдээр үнгэргэhэн хөөрэлдөөнүүдтэнь хүн олоороо хабаадалсаhан байха юм.

Владимир Ефимович шэлэй заводто 1957 онhоо ажаллажа байха зуураа зон нүхэдтөө мэдээжэ, хүндэтэй болоо. Өөрөө 1960 оной май hарада коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Табан жэлэй саада тэрэ КПСС-эй гэшүүндэ абтаhан. Нүхэр Петров мүнөө урданайхидаал адли эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлнэ. Тэрэ нёдондо hара бүхэнэйнгөө үйлэдбэриин даабариие 110—112 процент дүүргэдэг байбал, байгша ондо 115—118 процентдэ хүргэнэ. Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, халаанайнгаа, hарынгаа даабариие сэрэтэй солотойгоор дүүргэдэг байhаниинь өөрынь ойлгууламжын хүдэлмэридэ ехэ туhатай, хэлэhэн үгынь хүндэтэй болгоно. Тиимэл хадаа Владимир Ефимович «Түрүү хүдэлмэришэн түрүү агитатор» гэжэ алдаршанхай. Та, мүнөө ниитын ямар даабари бэелүүлнэбта?—гэжэ тэрэнhээ асуухада, «агитатор» гээд, омогорхон харюусадаг.

Агитатор хүн гээшэ хүдэлмэришэдые ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулжа байхаhаа гадна, зон нүхэдтөө парти, правительствын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, ороной дотоодын, гадаадын политикын гүнзэгы удха шанарые тайлбарилжа, ойлгуулжа байха ёhотой гэжэ Владимир Ефимович хододоо hанажа ябадаг.

Хөөрэлдөөн бүхэндөө заводойнгоо ажабайдалhаа бодото жэшээ абажа, мүн элдэб журнал, газетэнүүдэй материалнуудые хэрэглэдэг. Жэшээлхэдэ байгша оной апрель соо үнгэргэhэн нэгэ хөөрэлдөөндөө цехэйнгээ түрүү хүдэлмэришэд, коммунис ажалай ударнигууд Ф. Ф. Сущенко, Ю. С. Вершинин, П. А. Садовников, Ю. А. Лебедев гэгшэдэй ажал хүдэлмэриин жэшээ, түрүү дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө.

Хэрбээ сонхын шэл hунаажа отолдог «ВВС» машинын машинист бүхэнэй hара бүхэнэйнгөө ажалай бүтээсые оройдоол нэгэ процентээр дээшэлүүлбэл, дүрбэн зуугаад шахуу дүрбэлжэн метр сонхын шэл үлүү ехээр отологдоод ябалагдаха болоно гэжэ тооложо гаргаhанаа энэ хэшээлдэ Владимир Ефимович түсгаар схемэ дээрэ харуулжа ойлгуулаа. Тэрэнэй иигэжэ эли тодо жэшээ хэрэглэхэдэнь хөөрэлдөөн бүхэниинь hонирхолтойгоорше, политическэ дээдэ хэмжээндэшье үнгэрнэ бшуу.

Ажалай hүүлдэ, сүлөөтэй сагтаа мүн заводойнгоо зарим хүдэлмэришэдэй гэр бүлынхидтэ ошожо КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые хэлэжэ, ойлгуулдаг. hүүлэй үедэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэдтэй «КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд», «1966—1970 онуудта ороной арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэб тухай», «Мүнөөнэй уласхоорондын байдал», «Улаан-Үдын шэлэй завод шэнэ табан жэлдэ» гэхэ мэтын темэнүүдээр hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые тэрэ үнгэргөө.

Владимир Ефимович дүршэл ехэтэй агитатор байхаhаа гадна, Улаан-Үдын городской Соведэй депутат. Депутат хүн туладаа тэрэ долоон хоногто хоёр дахин hунгагшадтаяа уулзадаг заншалтай. hунгагшадай гүйлтэ, гомдолдо харюусалгатайгаар, нягта наринаар хандадаг хүн.

Дүршэл ехэтэй агитатор, түрүү хүдэлмэришэн коммунист Владимир Петров нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй, ёhотойл коммунис үзэл суртал нэбтэрүүлэгшэ болоhон хүн.

Д. ШАГДУРОВ.

ҮДЭРЭЙ ТЕМЭДЭ

МАЛАЙ ТАРГАЛХА САГ

Май hараhаа эхилээд республикымнай колхоз, совхозуудай мал зунай бэлшээридэ гаргагдадаг. Энэмнай харюусалгатай хаhа. Зунай ногоон дээрэ малай таргалха, hү hаали нэмэхэ саг ха юм. Нёдондо Зэдын, Хориин, Яруунын, Түнхэнэй аймагуудай ажахынууд малаа зунай бэлшээридэ эмхитэйгээр гаргажа, ехэ амжалта түйлаhан байгаа.

Түрүү ажахынуудай дүй дүршэл юу харуулнаб? Илангаяа июнь-август hарануудта hайнаар ажаллаhан мал адуулагшад энэ үе соо эбэртэ бодо малай шэгнүүрые толгой бүриин 80—100 килограмм, тэрэнhээ үшөө дээшэ нэмээhэн байна. Мүн зунай бэлшээридэ адуулагдаhан хонид hайса таргалуулагдаа.

Мүнөө жэлдэ республикымнай ажахынууд зунай бэлшээридэ гаргагдаhан эбэртэ бодо мал, хонидоо hайнаар таргалуулжа шадабал, гүрэндөө мяха ехээр тушааха аргатай. Зунай бэлшээриин хаhада ажалаа зүбөөр эмхидхэhэн малшад хямда сэнтэй мяха абаха байна. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай урда ямар зорилго табигдахаб гэхэдэ, шахан таргалуулха малай түсхай гүүртэ, отарануудые бүридхэхэ шухала. Тиимэ малые наhаарнь илгахада hайн байдаг. Нёдондо зарим ажахынууд энэ хүдэлмэриие хараада абангүй гүүртэ, отарануудые бүридхэhэн, хүгшэрhэн малые ондоо малтай сугтань байлгаха ушар үзэгдэhэн байгаа. Энэнь тон буруу. Хүгшэржэ, гүрэндэ тушаагдахаар болоhон малые, түсгаар гүүртэ болгожо, дүршэлтэй мал адуулагшадта даалгажа үгөөгүйдэ бирагдахагүй бшуу. Тиимэ мал бэлшээриин ногоо hайнтай газарта адуулагдахынгаа хажуугаар нэмэлтэ тэжээл болгон талха тарьяанай зүйл, минеральна тэжээл дээрэ байлгагдаха ёhотой. Бодото байдал дээрэhээ харахада, бусад ажахынууд хүгшэрhэн эбэртэ бодо малые хабартаа илгажа, зунай бэлшээридэ түсгаар гүүртэ болгожо табингүйгөөр, намар болоходо илгажа гүрэндэ тушаадаг. Тиигээд туранхай байна.

Тушаагдаhан хонидые харахада баhал тиимэ. Бонитировко хэгдэжэ байхада, зарим эхэ хонидой отарануудта хүгшэрhэн хонид голодоhондо гаргагдангүй үлэшэнэ. Тэдэнь зундаа hайса тарга абажа шаданагүй, жэлэй hүүлдэ туранхай байдаг. Сентябрь-октябрь hарануудта малай ногоон дээрэ таргалаад байhан үедэ гүрэндэ тушаагдаха мал нигэжэ харууhалагдахадаа, ажахынуудта гарза ехэтэй байна бшуу. Энээнhээ колхоз, совхозууд худалдагдаhан центнер мяхан бүридэ хэдэн арбаад түхэригөө миил hалгаана. Илангаяа нёдондо Баргажанай, Сэлэнгын, Захааминай болон бусад аймагуудай ажахынуудта малынь зундаа мууса адуулагдаhан байгаа. Мал адуулгын эмхитэйгээр үнгэргэгдөөгүй дээрэhээ дурсагдаhан аймагуудай колхоз, совхозууд бүхы тушаагдаhан малайнгаа 30—50 процентыень туранхайгаар гүрэндэ ябуулна. Энээнhээ болоожо, үнгэрэгшэ жэлдэ гансахан Баргажанай аймаг 400 мянга гаран түхэригэй гарзада ороо.

Энээнтэй хамта манай республикые абажа харабал, малаа хүсэд таргалуулдаггүй дээрэhээ хэды ехэ мүнгэнэй гарза хэгдэнэб? Тоолоо hаа, зуугаад мянган түхэриг болоhон байгаа ёhотой. hүүлэй үедэ парти, правительствомнай хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ анхарал хандуулхадаа, ажахынуудhаа тушаагдаhан мяханай худалдаанай сэнгые нилээд ехэдхэhэн байгаа. Тэрэнэй ашаар республикымнай олохон колхоз совхозууд олзотожо гараhан байха. Нёдондо республикымнай ажахынууд шанартай мяха гүрэндэ худалдаhанай түлөө 4 миллион шахуу түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абаа hэн. Тээд энэнь үшөөл ехэ болохо байгаа. Гансахан малаа хүсэд таргалуулаагүй дээрэhээ бэлэо багатай гарагдана.

Мүнөө олохон ажахынууд малаа холын түнгэ бэлшээридэ гаргахаяа байна. Илангаяа энэ хүдэлмэриие hайн бэлэдхэлтэйгээр үгтаагүйдэ аргагүй. Тиимэhээ түсгаар гүүртэнүүд бүридхэгдэжэ, ветеринарна шалгалтада оруулагдаха, холын бэлшээридэ туугдаха малай анханай шэгнүүр тодорхойлогдохо, бригада бүхэндэ даалгабари үгтэхэ болоно. Холо абаашагдаhан малда дабhа, хужар, минеральна тэжээл зундаа таhалгаряагүй үгэхөөр бэлдэжэ абтаха хэрэгтэй. Зунай бэлшээридэ гаргаглаха хонид hooho хайшалгын урда тээ бонитировкодо орохоной удаа наhа, зүhөөрөө илгагдажа, отаранууд болгогдон, хүгшэрhэн хонид амяаралагдажа, намар болотор адуулагдажа таргалуулагдахаар табигдаха болоно.

Тиихэдэ хурьгадые эхэнүүдhээнь амяарлаха саг болоо. Тиигэбэшье, зарим ажахынууд үбэл эртэ түрэhэн хурьгадые эхэтэйнь сугтань мүнөө хүрэтэр байлгана. Энэмнай таатай ябадал гээшэ гү? Үгы. Эхэ хонидые түлтэйнь орой болотор байлгахада, хабартаа тэнхээ тамираа hуларадаг, зунай ногоон дээрэ түргөөр таргалдаггүй юм.

Малай тарган адуулагшадай гарта ха юм. Хэрбээ гүүртэ, отара бүхэндэ оролдосотой хүнэй ажаллаа хада, малынь зунай ногоон дээрэ түргөөр таргадха байна. Энэ анхаралда абтахаар. Ажалаа зүбөөр эмхидхэhэн мал адуулагшад хоногто 17—18 часай туршада малаа адуулдаг, үдэртөө 3—4 дахин уhалдаг юм. Тиихэдэ совхозуудай дирекци, колхозуудай правлени болон партийна организацинууд зунай үедэ малшадта ажалай гурим тогтоохо, hайнаар ажаллаhан хүнүүдтэ ажалайнь түлбэриие, нэмэлтэ түлөөhэ зүбөөр түлэхэ, бэлшээриин газарай онсо илгаае хаража, шахан таргалуулагдаха малые тааруугаар бүлэглэжэ хуваарилан даалгаха ёhотой.

Малшадта үшөө ямар анхарал табигдахаб? Илангаяа холын буусада зөөжэ гараhан малшадта тэдэнэй ажаллахадань зохихо байра байдал түхеэрхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарха болоно. Нёдондо холын түнгэ бэлшээридэ 20 гаран мянган эбэртэ бодо мал, арба мянга шахуу хонин гаргагдаhан байгаа. Тиигээд малшадай байха газарта байрын 70 гаран гэр, магазин, ветпункт болон бусад барилганууд бодхоогдоhон байгаа. Мүнөө жэлдэ республикымнай колхоз, совхозууд үнгэрhэн жэлэйхиhээ үшөө олон мал холын бэлшээридэ гаргаха аргатай. Илангаяа малшадай зуhаланда гараад байхада, тэдэнэй эрилтые хангаха — гүүртэ, отарануудта наймаалагшагүй магазинуудые абаашажа табиха, зоотехническэ болон ветеринарна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, малшадта уншажа байхыень газетэ, журналнуудые хододоо абаашажа байха шухала.

П. ОВЧИННИКОВ,
Буряадай хүдөө ажахын министерствын ахалагша зоотехник.

Ф. Осохоев Аха нютагтаа бэрхэ адуулгашан юм. Тэрэнэй даажа байhан малнууд ходол тобир тарганууд байдаг.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Совет Армиин элитэ ехэ полководец, Советскэ Союзай маршал, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэhэн Семен Михайлович Буденнын энэ бюст Ростов-на-Дону городто Пушкинай үйлсын болон Буденнын нэрэмжэтэ проспектын буланда табигдаа. С. М. Буденнын элитэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө, 80 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной апрелиин 24-нэй Указай ёhоор энэ бюст табигдаhан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Магнитогорско металлургическа комбинадта 10-дахи доменно пээшэн бариха, хабсаргаха хүдэлмэри дүүргэгдээ. Энэ хадаа ВЛКСМ-эй XV съездэдэ комсомолшууд болон хүдэлмэришэн залуушуулай бэлэг болоно. Зураг дээрэ: Магнитогорско металлургическа комбинадай 10-дахи доменно пээшэн.

ТАСС-ай фотохронико.

ТУҺАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

Сэлэнгын модоной бааза түсэблэлгын шэнэ гуримда орохо жэлhээ орохонь. Шэнэ эрхэ байдалда хүдэлмэрилхэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэхын тулада эндэхи предприятинуудта экономикын үндэhэ hуури шудалха хэшээл эхилээ. Нэгэдэхи үйлэдбэриин звеноной мэргэжэлтэдэй дунда цехүүдэй болон үйлэдбэриин участогуудай хүтэлбэрилэгшэд, нормировщигууд, бухгалтернууд, модоной баазын десятнигуудай хэдэхэн хүниинь техническэ дээдэ эрдэмтэй юм.

Предприятиие шэнэ гуримаар түсэблэлгэдэ оруулаад байхада үйлэдбэриие ашагтайгаар хүдэлгэхын түлөө тэмсэлдэ коллективэй гэшүүн бүхэн үүсхэл эрмэлзэлгэ ехэтэйгээр ажаллаха аргатай болохо байна. Тиимэhээ цех, участок хүдэлжэ газарайнгаа экономическа байдалые hайса мэдэhэн мэргэжэлтэд ямар арга боломжотой байhанаа hайса мэдэдэг болоожо шадаха, тэрэниие хайшан гэжэ хэрэглэхэ байhанаа зүбөөр бодожо, үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ болоно бшуу.

Модоной баазада эмхидхэгдэhэн экономическа хэшээл мартын hүүлээр эхилhэн юм. Энэ hуралсал август хүрэтэр үргэлжэлхэ. Социалистическэ предприятинууд ба экономическа түсхай асуудалнууд тухай шэнэ гурим шудалхадаа, арба нэгэн темэ үзэхөөр хараалана. Тэрээн соонь үйлэдбэриин экономическа аша үрэтэй байлга, ажалай эмхидхэл, үйлэдбэриин ажалай ресурснуудые зүбөөр хэрэглэлгэ, ажахын тоосоон ба бусад темэ оролсоно. hүүлшынгээ хэшээлнүүдтэ КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые тодорхойгоор шудалха байна.

Болоhон хэшээлнүүдынь hонирхолтойгоор үнгэрнэ. hурагшадынь үзэhэн материалнуудаа зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, мэдээгүй юумээ гүнзэгыгөөр ойлгожо абана.

В. ТОЛСТИХИН.

ОЙ МОДОН—АРАДАЙ БАЯЛИГ

— «Зомгооhо гаргангүй модо отолжо болохогүй» гэдэг оньhон үгые арад зон hанахадаа, заатагүй ушарха гэлтые зүбтүүлхэ гэжэ оролдоhон байгаа. Харин энэ шэнэ табан жэл соо ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэд алибаа гэлтые усадхахын тула оролдохо байна,—гэжэ АПН-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, СССР-эй Госпланай ой модоной, целлюлозно-саарhанай, модо болбосоруулгын промышленностиин таhагай начальник **Виктор Чуенков** хэлэбэ.

Дэлхэйн ой модоной баялигай гурбанай нэгэ хуби шахуунь Советскэ Союзда байдаг. Энэмнай арадай ажана байдалай шухала үүргэ дүүргэхэ захагүй баялиг ха юм. Урда сагта ой модоной хүдэлмэриие «тамын» зоболон гэжэ тоолодог байhан юм. Харин мүнөө модо бэлэдхэлэй хамаг гол хүдэлмэри оньhожоруулагданхай. Модо бэлэдхэлэй хэмжээе 1970 ондо 350—365 миллион кубометртэ хүргэхэ гэжэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд дотор тодорхойлогдонхой. 1965 онтой сасуулбал, энэмнай дүрбэhөө 8 процент хүрэтэр ехэ болохо хараатай. Урда жэлнүүдтэ түсэблэhэнhөө hураггүй бага байна. Юуб гэхэдэ, энэ табан жэлдэ модо бэлэдхэлые үргэдхөхэ бэшэ, харин модо бэлэдхэлэй хэрэг hайжаруулха асуудалда хамаг анхарал хандуулагдаха ёhотой. Шэнэ табан жэлэй туршада ой модоной, целлюлозно-саарhанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин үйлэдбэри нилээд hайжарха болоно. Юуб гэхэдэ, энэ хэрэгтэ модые бухы дээрэнь хэрэглэхэ, мүн модо болбосоруулха хэрэгтэ химическэ, химико-механическа арга үргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана.

Энээнтэй дашарамдуулан целлюлозо, саарhа, картон, мебель гаргалгые ехээр хүгжөөхэ гэжэ түсэблэгдэhэн байна. 1965 онтой жэшэхэдэ, шэнэ табан жэлэй эсэстэ целлюлозо үйлэдбэрилгэ 2,8 дахин, саарhа—1,6 дахин, картон—3 дахин, мебель—1,6 дахин ехэ болохо.

Ой модоор баян Хойто зүгтэ, Сибирь болон Алас-Дурна хизаарта модо бэлэдхэхэ шэнэ предприятинуудые байгуулхын тула ехэхэн мүнгэ гүрэмнай hомолхо байна. Тэндэ целлюлозно-саарhанай, модо болбосоруулгын комбинадууд, гидролизно болон модоной-химическэ шэнэ заводууд баригдаха юм. Мүн тиихэдэ хуушанай комбинат, заводууд шэнэдхэгдэхээр хараалагдана. Хаа хаанагүй шэнэ янзын целлюлозо, саарhа, картон, фанерэ, хабтагай модонуудые ашаглахаар хараалагдана.

— Модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын томохон үйлэдбэри байгуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха байна. Дээдэ Кондиной, Тавдинай, Асиновай, Енисейн, Чунай модо үйлэдбэрилгын түб газарнуудые барижа эхилхээр хараална. Шэнэ табан жэл соо Брагскын модо бэлэдхэлэй түб газарай түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүрэжэ, хоёрдохи ээлжээнэй барилга эхилхэ, Комсомольско целлюлозо-картоной комбинадай түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүрэжэ, Алас-Дурна хизаарта ой модоной үйлэдбэриин шэнэ барилга эхилхэ юм.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашагтайгаар хубаарилан табиха хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаг манай социалис гүрэн лэ ой модоной иимэ ехэ үйлэдбэриин газарнуудые эмхидхэжэ шадаха байна. Эдэ үйлэдбэриин газарнууд Ураалай, Сибириин, Алас-Дурна хизаарай хүсэд hайнаар ашаглагдаагүй районуудай экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ hайн нүлөө үзүүлхэ байха.

Модо бэлэдхэдэг промышленностьда шэнэ түхэлэй, түргэн ябадаг, хүсэ ехэтэй, ямаршье газараар ябадаг машина, механизмууд хэрэглэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Шэнэ оньhон техникые хэрэглэhэнэй, модо бэлэдхэлшэдэй ажалай эмхидхэл hайжаруулhанай ашаар 1965 онтой сасуулхада, шэнэ табан жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 1,5 дахин дээшэлхэ.

Модо бэлэдхэлэй промышленностиин hалбаринуудай хүгжэлтэ эрдэм, техникын hүүлэй түйлалтда дээрэ үндэhэлхэ байна. Эрдэм шэнжэлгын олон тоото институдуудта байгуулагдаhан аша туhатай шэнэ технологическа оньhон арганууд, шэнэ түхеэрэлгэнүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэн хямдаруулха юм. Модо бэлэдхэлэй предприятинуудта автомат, автомат шахуу түхеэрэлгэ олоор абтаха, мебель, гаргаха оньhон түхеэрэлгэнүүд олоор тодхогдохо, целлюлозо шанаха шэнэ машина, аппарадууд таhалгаряагүйгөөр хүдэлгэгдэхэ байна.

Саарhа картон гаргаха машинанууд шэнэдхэгдэхэ юм. Түүхэй эд үлтилхэ, сэбэрлэхэ аппаратура,

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй ёһоор Чайковский городой торгон бүдэй комбинат энэ табан жэлдэ хүсэд хүсэнһөө худэлдэг болохо юм. Тэрэнэй залуу коллектив шэнэ түхеэрэлгэнүүдээ богонихон болзор соо шудалха дүй дүршэл болохо, голодоһогүйгөөр ажаллаха гэһэн зорилгонуудые урдаа табиихай. Тамара Константиновна Андреева (зураг дээрэ) бүд нэхэдэг промышленностьда худэлжэ ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Вышней Волочегэй пумаажан бүдэй комбинадта 12 жэлдэ тэрэ ажаллаа. Мүнөө коммунистка Андреева Чайковский городто хододоо ажаһуухаар ерэһэн байна. Тэрэ комбинадай утаһа ээрэгшэдэй бригадые эндэ толгойлжо, залуу эхэнэр худэлмэришэдтэ баян дүй дүршэлөө дамжуулан үгэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

БYРИДХЭЖЭ YЗЭХЭДЭ...

Арадай хинагшадай ажал ехэ. Тэдэнэрнай малаа яажа ондо оруулһан тухайдаа бүридхэжэ үзэбэд. Үбэлэй шэмэрүүн, хабарай хахир сагта олохон хинагшаднай эдэбхитэй шударгыгаар худэлжэ гараа. Үбэлжэлгын үедэ фермэ, отаранууд дээгүүр хэдэн дахин шалгалта хэһэн, үйлэдбэриин суглаануудые үнгэргэһэн, тиихэдээ нарай мал тушаа онсо анхарал хандуулһан байна. Колхознай түсэбэйнгөө ёһоор 7288 толгой хурьга абаха аад, холо үлүүе абаһан. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо хурьгадай гарзалалга эрид үсөөрөө. Нүхэд Гармаевай, Сангадиевай, Базаровай Борисовай болон бусадай отарануудта хурьгад бүрин бүтэн ондо ороо, зуун эхэ хонинһоо дунда зэргээр 100—105 хурьгад абтаа.

Арадай хинагшадһаа нүхэд Бадмаева, Очирова, Цыремпилова, Лыгденов, Раднаев, Будаев гэгшэд онсо шалгараа.

Гэбэшье үсөөхэн отарануудта гарзатай байгаа. Баянда Ринчиногой даадаг отарада аяар 10 гаран толгой хурьгад хороо. Энэнь бүхы колхоз доторой хурьгадай гарзалалгын 75 процентнь болоно. Энэ — нозог нобшо ажал худэлмэриин «дүн».

Мүн сакманщигууд В. Аранзаева, Д. Аршанова, Ц. Бадмаева гэгшэд 40 толгой хурьгадые үхүүлээ. Энээнэйнь ушар шалтагаанийе арадай хинагшад шэнжэлэн эрилүүлээд, колхозой правлениин заседани дээрэ асуудал табяа. Зэмэтэ нюурнууд — В. Аранзаева, Ц. Бадмаева, Д. Аршанова гэгшэд 18 толгой хурьгадые амидыгаарнь бусаажа үгэхэ болоо. Мүн энэ шиидхэгдэһэн асуудалаар нютагай радиогоор дамжуулга хэгдээ.

Тэрэшэлэн арадай хинагшадай үүсхэлээр хабарай тарилга дээрэ олохон дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, эдэниие яажа усадхаха тухай механизаторнуудай болон парткомой зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн, шиидхэхы хэмжээнүүд абтаһан байна.

Тариан ажалай хоёр бригадануудта 15 хинагшад худэлжэ, яһала горитой юумэ хээ. Эдэнэй түсэб парткомой заседани дээрэ баталагдадаг, дүүргэлтэнь бүридхэгдэдэг.

Арадай хинагшадай ажал худэлмэри тухай партийна суглаан дээрэ гурба дахин зүбшэгдөө.

Мүнөө үедэ эдэбхитэднай сабшалан һайжаруулха, һү һаали дээшэлүүлхы асуудалнуудые гол анхаралдаа абанхай.

Г. БАДМАЕВ,
XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн.
Баргажанай аймаг.

ТYГЭС БАЙХАБДИ

ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ

СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада бэлэдхэл—тон харюусалгатай кампани. Ушар тиимэһээ хамаг худэлмэреэ хаһа саг соонь хэжэ үрдихэ ёһотойбди.

Манай аймагта һунгуулиин 42 участок, тэрэ тоодо шэнэ 2—Боотын, Хяагтын участогууд түд түдтаа өөрын номертойгоор байгуулагдаа һэн.

Эдэмнай бултааран кандидадай хүтэр, ном литература, плакат зураг ехэ мэтэнүүдээр яһала хангагданхай. Бүхы хүнүүдэймнай олонхинь списогтэ өөһэдыгөө шалганхай.

Һунгуулиин участково комиссинуудай, сомоной Советүүдэй түрүүлэгшэдэй болон секретарьнарай семинар ехэд һара урда тээ үнгэргэгдөө. Тиихэдээ һунгалта болотор ямар ажал хэхэ тухайдаа хэлсээ һэмди. КПСС-эй райкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагша Н. К. Касаточкин агитационно-ойлгуулгын худэлмэри яажа ябуулха тухай, нүхэр А. Полынкин уласхоорондын байдал тухай хөөрэжэ үгөө һэн.

Буряадай АССР-һээ Национальностьнуудай Советтэ һунгаха Хяагтын һунгуулиин 528-дахи округой комиссиинхид депутадта кандидадаа бүридхэлдэ абахаһаа гадна, һунгалтада бэлэдхэлэй, тэрэниие үнгэргэхын үедэ хэлхеэ холбооной ямараар эмхидхэгдэжэ байһан, эмхидхэгдэхэ тухай хэлхеэ холбооной худэлмэрилэгшэдэй тоосоо шагнаһан, мүн һунгалтада Ехэ-Худэриин (Хяагта), Загустайн (Сэлэнгэ) сомсоведүүдэй ямар бэлэдхэл хэжэ байһаниие соносоһон байна.

Агитпунктнууднай бүрин түгэс түхеэрэгдэнхэй. Агитаторнууд тэндэ үдэр бүхэндэ дежурлана.

КПСС-эй райкомой бюро дээрэ хото дотор, мүн Ехэ-Нугын совхоздо агитаторнуудай ямараар худэлжэ байһан асуудалнууд харагдаа. Тиихэдэ промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай бүхы парторганизацинуудай секретарьнар ерүүлэгдэбэ.

Ленинскэ агитпункт (Хяагта хото) эгээл һайнаар худэлнэ гээшэ ха. Тэндэ семинар, лекци, концерт, залуу һунгагшадай үдэшэ гэхэ мэтэ ходо-доо үнгэргэгдэнэ Даагшань нүхэр Чудина А. П. ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана. Наушкиин центральна посёлково агитпунктын агитаторнууд (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Мясников В. И.) баһа шалгардаг. Эдэнэр даалгабарита газарнуудаараа бултааран 2—3 дахин ябаа, бүхы һунгагшадаа һунгалта тухай Дүримүүдтэй танилсуулаа. Мүнөө үедэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Эндэ илангаяа багшанар ехэ шударгыгаар худэлнэд. Вагонно депогой худэлмэришэд нүхэд Сельверстов, Афанасьев, кассир, ВЛКСМ-эй гэшүүн нүхэр Соколова гэгшэдые мүн лэ онсо тэмдэглэмээр.

Тобшолходо, һунгалтые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула хяагтынхид нилээд эршэмтэйгээр оролсожо байна.

Л. БОРОЕВА,
Хяагтын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

YРГЭНӨӨР ХАРУУЛХА ГЭЭ ҺАА...

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

СССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ Верховно Советые һунгаха үдэр — июниин 12 улам ойртожо байна.

Совет хүнүүдэй засаг түрэеэ һунгаха, ехэ эрхээ эдлэхэ үдэр бүгэдэ арадай баяр баясхаланта һайндэр гэжэ тоологдодог гээшэ. Ажалай шэнэ амжалтаар, түгэс һайн бэлэдхэлтэйгээр һунгалта бүхэниие угтаха ёһо заншал хадаа ажалша түмэнэй, бүхы һунгагшадай хүндэтэ уялгань болонхой.

Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн улам үргэдэн, һунгалтын үдэрэй угтамжада зорюулагдаба. Республикымнай хото, хүдөөгэй ажалшад худэлмэридөө шэнэ, шэнэ амжалта туйлана. Сагай уларилай таарамжагүй байбашье, механизатор тарияашаднай хабарай эртын тарилгые эрхим болзорто, үндэр шанартайгаар хэжэ дүүргээд, оройн ургамалнуудай тарилга хурдан темпээр ябуулна. Олохон колхоз совхозууд гүрэндэ мяха, үндэгэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй, һү худалдаха уялгаа мүн лэ болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө тэмсэнэд. Үйлэдбэриин таба һарын түсэб эршэмтэйгээр дүүргэжэ байһан промышленна предприятинууд улам олошорно.

Худэлмэришэд, тарияашадай ажалай үндэр дэбжэлтэ һунгалтада бэлэдхэлэй үеын политическэ эдэбхи хэшээлтэй зохидон, үдэр бүри үргэдэжэ байһан жэшээ мүнөө хаа хаанагүй үзэгдэнэ. Тиин арад түмэнэй энэ ажалай болон политическэ дэбжэлтые, һунгалтада бэлэдхэлые хэр зэргэ үргэнөөр, һонирхолтойгоор хэблэлэй хуудаһанууд дээрэ, тодорхойлон хэлэбэл, манай аймагуудай газетэнүүдтэ харуулагдана гээшэб?

СССР-эй Верховно Советые һунгаха үдэрэй тогтоогдоһон тухай Указһаа эхилээд депутадта кандидадуудгаяа һунгагшадай уулзаһан суглаанууд тухай тусхай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд саг соонь тунхаглана, ажалшадай социалис мүрысөөнэй ябаса, дүн тушаань гаргагдаһан тогтоолнууд, тоо баримтанууд мүн лэ хожомдолгүйгөөр толилогдоно. Эдэ зайлашагүй шухала документнүүд болон мэдээсэлнүүдтэй уншагшадаа танилсуулха гээшэ редакцинуудай түрүүшын уялга болоно. Харин һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ ажалшадай депутадуудай Советүүдэй худэлмэриие гүнзэгыгөөр, дэлгэрэнгыгээр харуулха, депутадуудай олониитын ажал ябуулгын тоосоо эмхидхэн толилхо шухала. Мүн совет демократи тухай пропагандистска статья, хөөрэлдөө, агитколлективүүдэй худэлмэриие согсолһон һонирхолтой зураглал, репортажуудые тунхаглаха талаар аймагай хэблэл зорилгоёо ямараар бэелүүлжэ байнаб гэжэ тодоруулхын тула, нэгэ хэды газетэнүүдэй номернуудые иража үзэе.

Партиин Яруунын райкомой, аймагай Советэй орган—**«Улаан Туяа»** газетэ яһала зүб шэглэл абанхай. Һунгалтада бэлэдхэл тушаа үдэр үдэрэй шухала хэмжээ ябуулганууд тухай уншагшадтаа саг соонь мэдээсэхэтээ хамта, тус газетэ нютагай Советүүдэй худэлмэри тухай хэдэн материалнуудые тунхаглаа. Хэндын сельсоведэй эрхилдэг ажахын-эмхидхэлэй, соёл хүмүүжүүлгын худэлмэри тушаа гүйсэдкомойнь түрүүлэгшын мэдээсэл дотор дэлгэрэнгыгээр бэшэгдээ. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутадууд нүхэд Ринчинова, Цыренова болон аймагай, сомсельсоведүүдэй депутадуудай һунгагшадайнгаа урда хэһэн тоосоон тухай, тэдэнэртэ ажалшадай хэһэн захяа дурадхалнуудые эли тодоор толилоо. Партиин райкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагшын орлогшо нүхэр С. Урбанаев Верховно Советые һунгаха һунгалтын Дүримэй зарим тэды шэнэ хубилалтанууд тушаа тодорхойгоор бэшэһэн байна. Һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тушаа «Улаан Туяа» газетэдэ тунхаглагдаһан бусадшье материалнууд эдэ үдэрнүүдтэ мүн лэ олоор гаража байнхай. Гэбэшье агитколлективүүдэй хаана ямараар ажалаа эмхидхэжэ байһан тушаа, депутадуудта кандидадууд тухай дэлгэрэнгы корреспонденци, зураглал, очеркнууд тус газетэдэ һүүлэй үе болотор бэшэгдээгүй байһаниинь дутагдалтай.

Зарим тэды дутагдалтайгааршье һаа, һунгалтын кампани тухай Яруунын газетын хуудаһанда уншагшадай анхарал татамаар материалнуудай толилогдодог һаань, тэрэнэй хүршэ Хориин **«Шэнэ Үдэ»**, Түнхэнэй **«Саяан»**, Захааминай **«Ажалай туг»** болон бусад газетэнүүдэй һунгалта тушаа имагтал тусхай материалнуудһаа бэшэ, ондоо нютагай ажабайдалһаа абтаһан жэшээ баримтануудтай зүйлнүүдые майн тэн болотор огто тунхаглаагүй байһаниинь тон гэмшэлтэй. Гэхэтэй хамта, тэндэхи аймагуудта партийна, советскэ болон бусад ниитын организацинуудай, ажахын эмхи зургаануудай ажабайдалһаа газетын хуудаһануудта толилмоор, һунгагшадые эмхидхэн һонирхуулмаар, тэдэндэ туһа зүбшэл боломоор материалнууд хомор гэхын аргагүй. Һунгуулиин участогууд дээрэ эмхидхэлэй, ойлгуулламжын, соёл суртаалай худэлмэри һайнаар ябуулжа байгаа агитколлективэй дүй дүршэл согсолон бэшэхэ, совет засаг, демократи тухай, нютагай Советүүдэй ажал ябуулга тушаа һунгагшадай хөөрөөе, һанамжа дурадхалнуудые тунхаглаха гээшэ аймагай газетэнүүдэй шухала зорилго болоно. Ушарһан дутагдалаа заһан заларуулхын тула, тус редакцинууд эрид хэмжээ абажа, газетэнүүдэйнгээ номерһоо номерто һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай мэдээсэхэ уялгатай. Депутадуудта кандидадууд тухай дэлгэрэнгыгээр, уран зохидоор бэшэжэ, һунгагшадаа танилсуулха, һунгуулиин участогуудай—энэ ниитэ-ойлгууламжын, соёл сурталай худэлмэриин түбэй ямар зэргээр ажаллажа байһаниие илангаяа тодоор харуулха шухала.

Верховно Советые һунгаха һунгалтын кампани шиидхэхы шатадаа оробо. Депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн, тодорхой округуудта һунгагдахаар бүридхэлдэ абтаһан арадаймнай эрхимэй эрхим хүбүүд, басагад һунгагшадтаяа уулзажа, захяа дурадхалнуудыень мэдэжэ абана. Энэ политическэ ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулга газетэнүүдэй хуудаһанда үргэнөөр толилогдохо, һунгагшадай кандидадуудтаа хэлэһэн захяануудтай ажалшадые гүнзэгыгөөр танилсуулха гээшэ хэблэлэй худэлмэрилэгшэдэй мүнөөдэрэйнь шухала зорилго.

Эмхитэй һайнаар, политическэ эдэбхиин үндэр хэмжээндэ һунгалтын үдэрые үнгэргэхэ ябадалые нарин нягта эмхидхэлэй, ниитэ-ойлгууламжын худэлмэри шиидхэхэ байна. Һунгуулиин участогуудта бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй бүхы худэлмэриин ямар зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, үзэгдэһэн дутагдалые саг доронь усадхаха хэрэгтэ, түрүү һайн участогуудай жэшээгээр һунгуулиин бүхы участогуудые һунгалтын үдэртэ түгэс бэлэдхэлтэй болгохо зорилгодо хэблэлэй үүргэ тон ехэшье, зайлашагүй шухалашье байна. Энэ хүндэтэ уялгаяа хэр зэргээр дүүргэһээрээ аймагай газетэнүүд, мүн республикын хэблэлэй органууд хамтын агитатор, пропагандист, эмхидхэгшэ гэһэн нэрэ зэргээ бодото байдал дээрэ бэелүүлжэ байһаниинь элирхэ хаям.

ХЭТЭ МYНХЫН ХАНИ НYХЭСЭЛ

АПН-эй Улаан-Баатардахи корреспондент Ю. Арсеньев Монгол Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Жамсарангын Самбууда хандажа, Монголой арадай-революционно партиин XV съездые Монгол ороной ямар бэлэдхэлтэйгээр угтажа байһан тухай хөөрэхыень гуйба. Ж. Самбуу иигэжэ хэлээ:

— Монгол ба совет арадуудай хани нүхэсэл феодальна дарлалтада эсэргүү, ээрхэг түримхэйшүүлэ эсэргүү Монголой хубисхалай хүгжэлтын болон илалтын түүхэтэй таһаршагүй холбоотой юм. Энэ хани нүхэсэлэй эхиие агуу Ленин Сүхэ-Баатор хоёр табиһан байна.

Үни удаан сагай туршада манай арадуудай аха дүүгэй хани харилсаан батажан хүгжэһэн түүхэтэй. Хоёр оронуудаймнай али бүхы талаараа холбоо барисаагаа жэл бүри улам бэхижүүлжэ байһанай ашаар аха дүүгэймнай хани харилсаан эбдэршэгүй бата бэхи байна.

Социалис байгуулалтада Советскэ Союзай дэмжэлгэ болон баян дүй дүршэлдэ түшэглэн, манай Монгол орон хүгжэлтын капиталис үеые алад гаран, феодализмһаа сэхэ социализмда шэлжэн орохо ябадалые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Манай оронуудай партийно-правительственна делегацинуудай 1965, 1966 онуудта хани нүхэрэй ёһоор бэе бэенэйдээ айлшалалсаһан, МНР болон СССР хоёрой хоорондо хани нүхэсэл, холбоо барисаан болон бэе бэендээ туһалалсалгын шэнэ Хэлсээ баталһан ябадал хадаа монгол болон совет арадуудай эбдэршэгүй бата бэхи хани нүхэсэлэй саашанхи хүгжэлтын толотомо гэршэ болоно.

Монголой арадай-революционно партиин XV съезд хадаа манай арадай болон партиин ажабайдалда тон шухала үйлэ хэрэг болохо байна. Тус съезд МНРП-гэй шэнэ программые баталжа, 1966—70 онуудта Монголой Арадай Республикын арадай ажахые болон культурые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые абаха байна.

Һаяхан үнгэрһэн МНРП-гэй ЦК-гай IX пленум партиин шэнэ программын проектые болон дүрбэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектые һайшаажа, тэдэниие үргэн олон арад зоной зүбшэн хэлсэхын тулада тунхаглаха гэһэн шиидхэбэри гаргаа һэн.

Монголой коммунистнууд болон манай бүхы ажалшад эдэ документнүүдые тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа. Тус документнүүд дотор манай Монгол ороной ерээдүйн һаруул һайхан хүгжэлтэ тодорхойлогдонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ манай гүрэн дотор хаа хаанагүй партиин шэнэ программын проектые болон дүрбэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ боложо байнхай. Гэхэтэй хамта МНР-тэ социализмын материально-техническэ бааза байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан манай арад ажалай гайхамшагта эдэбхи үүсхэл гаргана. Болохоёо байһан XV съездын үндэр зорилгонууд манай ороной бүхы партийна, гүрэнэй, олониитын организацинуудай анхаралһаа гаранагүй.

Манай арад бүхы түрүү хүн түрэлхитэнтэй нэгэн хамта түби дэлхэйн ажалшадай һаналаа нэгэдүүлгын һайндэр болохо Майн Нэгэниие жэл бүри баяр баясхалантайгаар, һүр жабхалантайгаар тэмдэглэдэг. Эдэ үдэрнүүдтэ манай Монгол орон социалис хани барисаанай оронуудай нэгэдэлые болон нягтаар жагсанги байлгые батадхаха, энхэ тайбан байдал, уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха ёһо гуримаар хэлсээ хэжэ, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэ, гүрэнүүд хоорондохи этигэл найдабари болон бэе бэеэ ойлголсолгые тогтоохо, ээрхэг түримхэйшүүлэй колонито гуримые үлэдэһөөрнь үгы хэхэ, ээрхэг түримхэйшүүлэй зэрлиг муухай аашада эсэргүү арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые дэмжэхэ хэрэгтэ эдэбхитэй ажал ябуулгаяа саашадаашье үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһанаа харуулаа.

Манай ороной ажалшад энэ жэлэй Майн Нэгэнэй һайндэрые политическэ болон ажалай айхабтар ехэ эдэбхи үүсхэлээр тэмдэглэһэн байна. Монгол арад эб найрамдалай, социализмын болон демократиин хүсэнэй бэхижэхэ хэрэгтэ ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулаа.

Һаяхан боложо үнгэрһэн КПСС-эй XXIII съезд баатарлиг совет арадай ажабайдалда түүхэтэ үйлэ хэрэг болохоһоо гадна, социалис оронуудай арадай ажабайдалда, уласхоорондын бүхы коммунис болон худэлмэришэнэй худэлөөнэй бэхижэхэ хэрэгтэ гүнзэгы удхатай үйлэ хэрэг болоһон байна.

Тус съезд КПСС-эй эбдэршэгүй бата бэхи нягта нэгэдэлые эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Арад зоной дунда партиин хүндэтэй, этигэлтэй байһаниие КПСС-эй XXIII съезд үшөө дахин гэршэлээ. Советскэ Союзай Коммунис парти агууехэ Ленинэй тугые дээрэ үргэн ябана. Энэ түүхэтэ съезд дээрэ баталагдаһан 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб хадаа СССР-тэ коммунизм зохёолгын хэрэгтэ хэгдэхэ ехэ алхам болохо, мүн дэлхэйн социалис системын бэхижэхэ, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хүсэнүүдэй илалтые хангаха хэрэгтэ асари ехэ нөөсэ болохо байна.

Өөрынгөө интернациональна уялгада КПСС-эй үнэн сэхэ байһые, уласхоорондын коммунис болон худэлмэришэнэй худэлөөнэй нягта жагсаалые болон аха дүү бүхы партинуудай нэгэ амин байлгые бэхижүүлхын түлөө КПСС-эй ябуулдаг эршэтэ тэмсэлые партиин XXIII съезд эли тодоор харуулаа.

Монголой арадай-революционно парти тогтоһон түрүүшынгээ үдэрһөө абан, Ленинэй партитай эгээн нягта хани холбоо байгуулаад, шэнэ байдал зохёохо талаар хододоо һургаал абажа байдаг. Тиимэһээ КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд манай партиин болон манай арадай ажал ябуулгада айхабтар гүнзэгы удха шанартай жэшээ боложо үгэхэ гэжэ бидэ, Монголой коммунистнууд, социализм амжалтатайгаар зохёожо байһан бүхы арадуудтай нэгэн хамта тоолонобди.

(АПН).

ОЛОНОЙ НЭГЭН

Ольга Ивановна Тугаринова шэрдэгшын мэргэжэлтэй. Гартаа кисть, шэрэтэй хүнэг бариһан энэ эхэнэрые заводой цехүүд соо, үйлэдбэриин талмай дээрэ, станогуудай дэргэдэ, баригдажа байһан шэнэ гэрнүүдэй хажууда харахат. Хаанашье ажаллахадаа, даабаряа ходо үлүүлэн, һайн шанартайгаар дүүргэдэг гэжэ тэрэ магтуулдаг байха.

Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой энэ худэлмэришэн жэлэй ямаршье сагта—хүйтэн, дулаан гү хамаагүй, хэхэ ажалаа дүүргэжэ байдаг. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Заводой түрүү хүнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта тэрэнэй портрет харахат.

Һаянай Ольга Ивановна халаалайнгаа даабари 125—130 процент дүүргэнэ. Шэнэ табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ бүгэдэ арадай хэрэгтэ хабаадалсаха, туһа нэмэрээ оруулалсаха гэжэ мүрысэжэ байһан О. И. Тугаринова өөрынгөө хэхэ ажалые тодорхойлонхой. Энэ жэлдэ 10 процент шэрэ алмаха, залуу худэлмэришэдтэ баян дүй дүршэлөө дамжуулалсаха, тэдэниие барилгын бага механизаци гэжэ нэрлэгдэдэг краскопульт, пистолет гэхэ мэтые хэрэглэжэ һургаха гэһэн уялга абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ольга Ивановна ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

...ын шэмэглэн гоёохо нэмэлтэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо. Энээнэй дээрэ саарһанай ассортимент үргэдэхэ, шанарынь дээшэлхэ, үнэ сэнгынь хямдарха байха. Тиихэдэ ... хоолой, хүнгэн, арадай ажахын бусад промышленностиин һалбаринуудта хэрэгтэй тусхай саарһан ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохо. Мүн тоһо нэбшэхэгүй саарһан, юумэ орёохо, гаршаг болохо саарһа гаргалга нэмэхэ.

Мебель үйлэдбэрилгэ, худалдаа шэнэ табан жэл соо нилээд ехээр нэмэхэ. Гэхэтэй хамта арадай ороной хэрэглэмжэ улам ургажа байдаг. Хэдэн миллион совет хүнүүд гүрэнһөө шэнэ байра абадаг. Шэнэ гэртээ шэнэ мебель абажа табихые хүсэдэг ха юм. Гансашье шэнэ байрада орогшод шэнэ мебель хэрэглэдэг бэшэ, мүн үнинэй байратай айлшье мүнөө үеын шэнэ мебель абаха дуратайл байдаг. Элдэб выставкэ, конкурснууд дээрэ һайшаагдаһан шэнэ янзын мебельнүүдые предприятинууд гаргаха зэргэтэй.

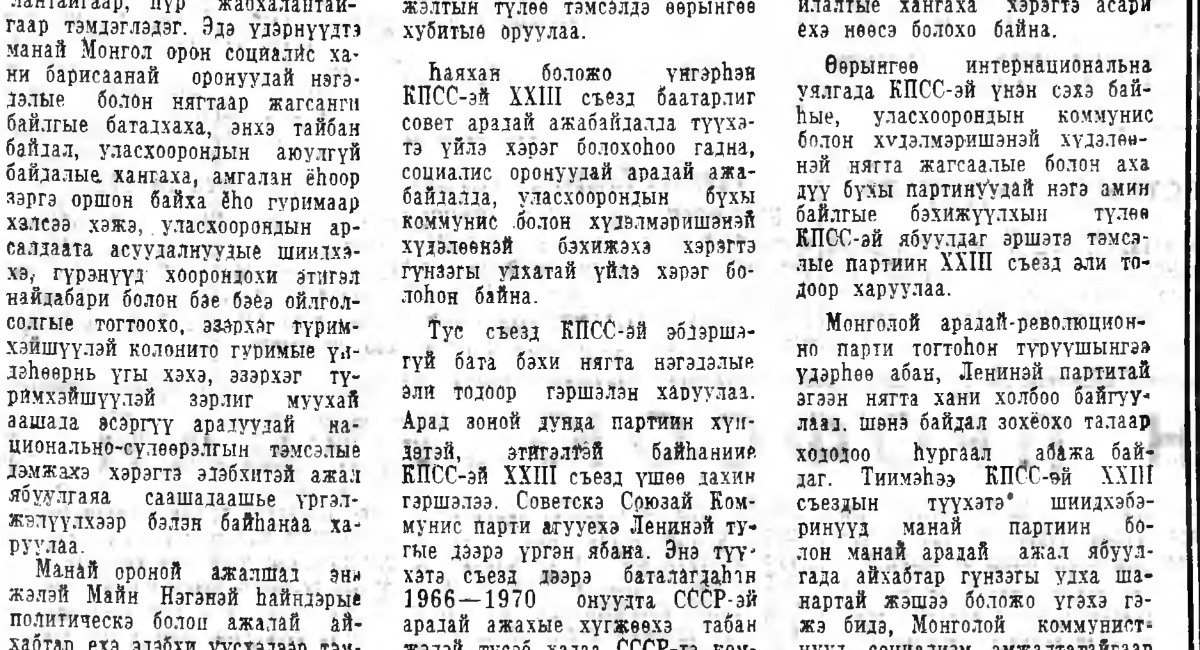
Модо бэлэдхэхэдэ гарадаг элдэб үлэгдэлнүүдые целлюлозно-саарһанай, ой модоной-химическэ, гидролизно промышленностьда үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой. Тиихэдэ модоной үлэгдэлөөр хэгдэдэг хабтагайнуудые мебельнэ промышленностьда, барилгада үргэнөөр хэрэглэнэ. Шэнэ табан жэлдэ эдэ эмхинүүдэй хэрэглэмжэ сүм хангагдаха зэргэтэй. Ой модоной, целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулгын промышленностиин бүтээн гаргадаг арадай хэрэгсэлэй эд бараанай ассортимент үргэдэхэ байна.

Советскэ Союзда этиловэ спирт, тэжээлэй витамин, белогтой дрожжо, хүдөө ажахын ургамалай, модоной үлэгдэлые хэрэглэн бүтээһэн зүйлнүүдые гаргадаг асари ехэ хүсэтэй гидролизно промышленность байгуулагдаха юм.

Тэжээлэй дрожжо шэнэ табан жэлэй туршада ехэхэн удха шанартай байха. 1970 ондо 800—900 мянган тонно тэжээлэй дрожжо гаргаха гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Иимэ ехэ хэмжээтэй дрожын гурбанай хоёр хубиие гидролизно заводууд түүхэй эдэй үлэгдэлөөр гаргаха, мүн саарһанай үлэгдэлөөр целлюлозно-саарһанай комбинадууд гаргаха байна. Энэ хадаа малай тэжээл өлбэгжүүлхэ талаар тодорхой хэмжээн болохо. Тэжээлэй рациондо 100 килограмм дрожжо нэмээ һаа, гахайн амидын шэгнүүрые 80 килограмм хүрэтэр, шубуунай мяха—150 килограмм хүрэтэр, үндэгэ 3 мянга хүрэтэр нэмээжэ абаха арга олгохо байна. Бүхы тэжээлэй 2—2,5 хубиин жэшээгээр малай тэжээлдэ дрожжо нэмэхэ шухала. Ой модоной-химическэ промышленностиин предприятинуудта модоной үлэгдэлые хуурайгаар болбосоруулһанай ашаар хэдэн мянган тонно нүүрһэ, уксусай кислота, ацетадай буйлуулагшые үйлэдбэрилжэ болохо. Эдэ продукцинууд мүнөө ажахыда тон ехэ удха шанартай.

Ой модон—манай арадай баялиг. Бидэнэр ой модоёо анхаралтайгаар ургуулха, гамтайгаар, экономическа ашаг олзотойгоор гаргашалха ёһотойбди.

(АПН).

ВИННИЦКЭ ОБЛАСТЬ. Полевой худэлмэриин түлэг ябажа байха үедэ Винницкэ райпотребсоюз промышленна эд бараа болон номуудые поли дээрэнь сэхэ гаргажа, хүдөөгэй ажалшадта худалдадаг болоо. Зураг дээрэ: Можайскиин нэрэмжэтэ колхозой полевой станда райпотребсоюзай автокиоск номуудые наймаалжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

КПЧ-гэй XIII СЪЕЗД

ПРАГА, майн 31. ТАСС-ай корреспондентнүүд Т. Мартынова, И. Масленников нигэжэ дамжуулна: Чехословакиин Коммунис партиин XIII съезд мүнөөдэр Прагада нээгдэв. КПЧ-гэй Центральна Комитедэй болон Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин тоосоонуудые, Чехословакиин социалис обществын хүгжэлтын шухалын шухала асуудалнуудые, мүн XII болон XIII съезднүүдэй хоорондохи үедэ партиин хэһэн ажал ябуулгые съезд зүбшэн хэлсэхэ юм. Тэрэшэлэн партиин центральна органуудые съезд һунгаха байна.

1.700 мянга шахуу коммунистнуудые түлөөлһэн 1500 гаран делегат съездын хүдэлмэридэ хабаадана. Коммунис, хүдэлмэришэнэй, национально-демократическа болон зүүнэй үзэл баримталдаг социалис партинуудай делегацинууд съездэ ерээ. КПСС-эй делегацие КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев толгойлно.

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Новотный съездые нээгээд, эхилэлгын тобшо үгэ хэлээ.

КПЧ-гэй XII болон XIII съезднүүдэй хоорондохи үе Коммунис партиин болон Чехословакиин бүхы обществын хүгжэлтэдэхи шухала шата болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. КПЧ-гэй XIII съезд социалис общество үргэн далайсатайгаар саашадань байгуулгада эрхим туһа нэмэри оруулха, марксизм-ленинизмын агууехэ һургаалда, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байһанаа харуулха гээд А. Новотный тэмдэглээ.

Съездэ ерэһэн коммунис, хүдэлмэришэнэй, тэрэшэлэн зүүнэй үзэл баримталдаг социалис болон демократическа партинуудай түлөөлэгшэдые КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь амаршалаа.

Хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө, коммунизмын агууехэ хэрэгэй түлөө наһа бараһан тэмсэлшэдэй дурасхаалые делегадууд, айлшад ёһолон хүндэлөө.

Съездын зүбшэхэ зүйлнүүд—КПЧ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл (элидхэлшэ—КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Новотный), Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин тоосоон (элидхэлшэ—комиссиин түрүүлэгшэ П. Грон), партиин Центральна органуудай һунгалта.

Чехословакиин социалис обществын хүгжэлтын шухала асуудалнуудые, XII болон XIII съезднүүдэй хоорондохи үе соо КПЧ-гэй хэһэн ажал ябуулгые делегадууд зүбшэн хэлсэхэ, партиин политикын гол шэглэлые, 1966—1970 онуудта ЧССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ дүрбэдэхи табан жэлэй гол зорилгонуудые тодорхойлхо, КПЧ-гэй Уставта зарим хубилалтануудые оруулха байна.

Удаань, КПЧ-гэй XIII съезд дээрэ ЦК-гай тоосоото элидхэлые А. Новотный хэһэн байна.

Социализмын илалтын, чехословак арадай амгалан тайбан байдалай аша туһада зорюулан хэгдэһэн ехэ хүдэлмэриин дүнгүүдые бидэнэр омогорхолтойгоор тэмдэглэнэбди гээд нүхэр А. Новотный хэлээ. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын һүүлээр удангүй манай партиин XIII съезд сугларба, КПСС-эй зохёон байгуулхы дүй дүршэлые Чехословакиин Коммунис партиин хүдэлмэридэ бидэнэр хэрэглэжэ шадаха байнабди.

Ороной экономическа хүгжэлтын асуудалнууд тушаа элидхэлшэ удаань тогтон хэлэһэн байна. Промышленна үйлэдбэри энэ жэлэй эхеэр нёдондоной тус үеынхитэй жэшэбэл найма улүүтэй процентээр ургаа гээд тэрэ хэлээ. КПЧ-гэй XII съездһээ хойшо парти болон арадай хүдэлмэридэ олон амжалта туйлагдаа. Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай байгуулагдаһан хани барисаанда, улам гүнзэгыржэ байһан харилсаа холбоондо түшэглэжэ шадаха байһан дээрэһээ бидэнэр эдэ амжалтануудые туйлаабди.

Арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй гол зорилгонууд тухай элидхэлшэ тогтожо хэлээ. Промышленна продукци гаргалгын хэмжээн дүрбэдэхи табан жэлдэ 28—30 процентээр нэмэхэ гээд тэрэ мэдээсээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэри 15 процентээр ургаха байна.

ЧССР хадаа дэлхэйн социализмын оронуудай хани нэгэдэлэй таһаршагүй хубинь, мүн Экономическа харилсан туһалсалгын Соведэй эдэбхитэй гэшүүниинь болоно гээд А. Новотный саашань мэдүүлээ. Манай республикын гадаадын экономическа болон научно-техническэ холбоон Советскэ Союзтай байгуулагдаһан харилсаанда гол түлэб түшэглэдэг, энэ харилсаагаа бидэнэр саашадань али бүхы талаарнь хүгжөөхэбди.

Чехословакиин өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ тухай хэлэхэдээ, тус асуудалые Варшавска договорто хабаададаг бүхы оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлгэтэй, тэдэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые, Советскэ Союзтай нягта харилсаа холбоое бэхижүүлгэтэй чехословак коммунистнууд холбодог гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Чехословак арад баатарлиг вьетнам арадта хэлбэришэгүйгөөр талархана, үнэн зүб эрилтэнүүдээ бэелүүлхэ зорилгоор тэрэнэй гаргадаг хүсэлэл оролдолгые дэмжэхэ гээд КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь онсолон тэмдэглэһэн байна.

Европодохи оршон байдал тухай хэлэхэдээ, Европодохи уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгодог гол эшэ үндэһэн гэхэдэ, Баруун Германиин империализмын милитарис, үһөө нэхэхэ политика болоно гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Европодохи аюулгүй байдалай асуудалаар Европын гүрэнүүдэй зүблөө зарлаха тухай Совет ороной дурадхалые тэрэ һайшаагаа.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй шухала үүргэ дүүргэдэг байһые зааха зуураа, А. Новотный нигэжэ тэмдэглээ: коммунис хүдэлөөнэй асуудалаар КПСС-эй Центральна Комитедэй баримталдаг шууд сэхэ хараа бодолые бүхы дэлхэйн коммунис, хүдэлмэришэнэй партинууд үргэнөөр дэмжэдэг, ойлгодог байна. Энэ хараа бодолынь КПСС-эй XXIII съезд дээрэ дахяад элирхэйлэн мэдүүлэгдэһэн байха юм.

Ямар нэгэн теоретическэ гү, али политическэ асуудалаар һанал бодолой ямаршье алгасалдаан империализмда эсэргүү ниитэ тэмсэл хэхэдээ, нэгэдэмэл ябуулгаһаа арсалгые зүбтүүлжэ шадахагүй гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнүүдые зарлабал таарамжатай гэжэ манай парти этигэнэ, эдэ зүблөөнүүд бүхы хүдэлөөнэй ажал ябуулгые тааралдуулха, соёл сурталай талаар нэгэдэлые, мүн нэгэдэмэл ябуулгые хангаха үрэ ехэтэй арга гэжэ тоолоно.

А. Новотный түгэсхэлдөө нигэжэ хэлээ: Чехословакиин Коммунис парти уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй үнэн сэхэ отрядынь, бүхэ дэлхэйн антиимпериалис, эб найрамдалай фронтын таһаршагүй хубинь саашадаашье байха.

ПРАГА, майн 31. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин XIII съезд дээрэ Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь А. Новотнын хэһэн ЦК-гай тоосоото элидхэлые съездын делегадууд, айлшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа, зал соо нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо.

Съездын майн 31-нэй үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан Й. Ленарт КПСС-эй делегацие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. Брежневтэ үгэ үгөө. Л. И. Брежневэй трибунын дэргэдэ ерэхэдэнь съездын делегадууд, айлшад нэрьемэ шанга альга ташалгаар угтаа. Бултадаа хүл дээрээ бодожо: «КПСС мандаха болтогой!», «КПСС—КПЧ!» гэһэн юрөөлнүүдые табяа.

Заседаниин зал соо һуугшад нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ехэ һонирхолтойгоор шагнаа, нэгэтэ бэшэ альга ташаа.

Чехословакиин Коммунис партиин XIII съездэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалгые КПСС-эй делегацие толгойлогшо нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан үгынгөө түгэсхэлдэ уншаһан байна.

Л. И. Брежнев сугларагшадай альга ташалган доро агууехэ Ленинэй бюстые (советскэ мэдээжэ скульптор Томскиин бүтээһэн) КПЧ-гэй XIII съездэ бэлэг болгон барюулаа.

Энэ бэлэг ленинизмын үзэл сурталда манай партинуудай үнэн сэхэ байһанай, мүн манай хамтын агууехэ хэрэгэй түлөө, коммунизмын хэрэгэй илалтын түлөө тэмсэлдэ манай нэгэдэлтэй, хани барисаатай байлгын һулдэ тэмдэг болог лэ гээд Л. И. Брежнев хэлээ.

Чехословакиин Коммунис партида, аха дүү чехословак арадта хани ёһоной мэдэрэлтэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлһэнэйнь түлөө, социалис общество байгуулгада амжалта туйлахые парти болон арадта хүсэһэнэйнь түлөө баясхалан хүргэһэн үгэнүүдые түрүүлэгшэ Й. Ленарт Л. И. Брежневтэ хандан хэлээ.

Республикымнай ниислэл — Улаан-Үдэ хотын 300 жэлэй ойдо. Ленинэй орденто оперо, балледэй театрай нюур тала болон Ербановай нэрэмжэтэ гудамжа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

БООРЖЫН ҺОНИН

Шэтын область соогуур диалектологиин экспедицидэ ябаһан БКНИИ-гэй хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд Оловяннын, Бооржын районуудта хүрэбэ.

Хүхэ буха

Эндэхи буряад зоной хэлэн Агын округойхидой хэлэнтэй адли. Юундэб гэбэл, тус районуудта Ага найман эсэгын зон һууна ха юм. Жэшээлхэдэ, литературнаар бэшэгдэдэг үнэгэн, баабгай, зурууд, мөөр гэхэ мэтын үгэнүүдые агынхидгал адлиар араата, хара гүрөөһэн, шиира, сахариг гэнэ. Тиибэшье зарим тэды илгаа бии. Литературна хэлэнтэй сасуулжа, нэгэ хоёр жэшээ харуулая. Гулабхаа гэжэ үгын оронд Оловянна, Бооржын районуудай буряадууд хүхэ буха гэнэ. Манай республикынхид хүхэ буха гэжэ ондоо, бишыхан шубууе нэрлэдэг (ородоор «синичка»). Манайхинай хүхэ буха гэдэг шубууд эндэ ой модоор хомор тула балай үзэгдэдэггүй гээшэ ха. Мүн хайрсаг гэжэ үгые эндэхин дэгтэнди гээд хэлэнэ.

Хуһа модоной набшаһан шэнги

Агын округойхидо орходоо эдэ районуудта ульгэр, таабари үсөөн янзатай. Гэбэшье, зарим нютагуудтань ульгэр, таабаринуудаа хэлсэһээр. Жэшээнь, Бооржын районой Адуун Шулуун гэжэ элдин һайхан нютагай зон таабари яһала мэдэнэ. Худанса шарайд угай 78-тай Пайбалай Мэдэг гэжэ хүгшэн нилээд олон таабаринуудые һанана. Хэдэн жэшээ харуулая.

Хуһа модоной набшаһан шэнги,
Хулан шэгтээн тооһон шэнги,
Хуба шара хүхэлтэ.
(Тамхи татаха).

Үбэрһөө гараһан торгоной
Үнгэ зүһыень танижа ядабаб.
(Хониной һэмжэ).

Дархи азарга
Далан урга шэрэбэ.
(Һөөы гэрэй уняа).

Агы ехэ сагаан ханза,

Замай тэмдэглэл

Айхабтар ехэ хара суургатай
Алта мүнгэн хоёр—оньһо
түлхюурынь.
(Үдэр һүниин андалдаан).

Һонин гэхэдэ..,

Бооржын районой Сагаа нуур гэжэ нютагта ерээд байхадаа, нимэ һонин хөөрэлдөө дуулабаб. Клубай хажууда зогсоһон хүнгэн машинатай хүнүүдэй хажууда дүшэ гарамгай наһанай ама халамгайшаг нэгэ хүн ерээд, юушье дуугарангүй, машина соохиной урдаһаа сэхэ хараад зогсоно. Тиихэдэнь шоферой хажууда һууһан харабтар шарайтай хүн:

— Һонин юун бэ?—гэжэ асууба.

— Һонин гэхэдэ, һоёолон буха тугаллаад байна,...—гэжэ һогтуушаг хүниинь хүндэрхэбэ.

Кабина соохи хүн сухалаа хүрэжэ:

— Зай, таамнай гүргалдайн гурбан сэсэнэй нэгэн гэшэгтүү?...—гэбэ.

— Алиниинышье байжа болохоб...

— Тиимэ һаатнай, малгайгаа абажа, малаан духаараа дохихо болоо гэшэлтайб,..—гэжэ хара шарайтын хадхан харюусахада, нүгөөдэнь аниргүй болоод саашаа ябашаба.

„Балжан хатанай хэрэм"

Сагаа нуур гэжэ нютагһаа зүүн урагшаа хорёод модо ябаад, Баруун Хуандай, Зүүн Хуандай гэжэ хоёр хадын хоймортo оршодог түүхэтэ газарта ерэбэбди. Түмэр баханада барижа хадаһан томо хабтагай модон тээ холоһоо харагдаа һэн. Тэндэнь иигэжэ һиилээтэй байна: «Кондуйский городок. Дворец XIV века. Охраняется государством». (Буряадаар оршуулхада: «Хуандайн городок. XIV зуунай үеын ордон. Гүрэнэймнай хамгааламжада байдаг»). Эдэ үгэнүүдые Москвагай эрдэмтэд ерэжэ бэшээ гэдэг юм гэжэ бидэнлэ харгы заажа үгэһэн үбгэжөөл хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье, эрдэм наукада һонирхолтой зүйлнүүд эндэ олон: боро шулуугаар һайса мүлижэ хэһэн хүндэлөөшөө метр тухай болохо 30 гаран түхэрсэн түхэреэн шулуунууд жэрыжэ харагдана. Эдэнэй дээрэ хэрэмэй бахананууд табяатай байгаа ёһотой. Мүн хүнүүдэй дүрсэ мүлижэ хэһэн баһал тиимэ боро шулуунууд, тэрэшэлэн шара, ногоон үнгэтэй ялагар шэрээр шэрдэһэн ямаршьеб зүйлнүүдэй хэмхэрхэйнүүд гэхэ мэтэ олон бии. Археологуудаймнай эндэ түргэхэн ерэжэ, шэнжэлгэнүүдые хэһээ, ямар һонин юумэнүүд олдохо ааб!

— Мянга зургаан зуугаад оной үеэр Монголһоо гаража ерээд, Балжан хатан дахуулжа ябаһан зонтоёо эндэ байрлаһан түүхэтэй. Иигэжэ хори буряадай Россиин гүрэндэ ороһон шэнэ түүхэ эхилээ юм. Эгээл тэрэ түүхэтэ газарта мүнөө бидэ ерээд байнабди,—гэжэ нютаг хэлэ шэнжэлгын экспедицие хүтэлбэрилэгшэ Ц. Б. Цыдендамбаев хэлэбэ.

Мидрывэ үбгэнэйдэ

Балжан хатанай хэрэм хараад, «ГАЗ-69» машинаараа Боорж хото орожо ябахадаа, зуурандаа энэ районой Сагаа уула нютаг хүрэжэ, Мидрывэ үбгэнэйдэ хонобобди. Энэмнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үрөөһэн хүлгүй болоод ерэһэн хүн. Дайнай инвалид тулада пенси абадаг болобошье, Мидрывэ үбгэн миин һуудаггүй, «Забайкалец» колхозойнгоо хонишодто туһалдаг, газетэ, номуудые уншажа, дэлхэй дээрэхи байдалые һонирходог юм. Тэдэнэй тоодо «Буряад үнэн» газетэ, «Байгал» журнал мэтын буряадаар гарадаг хэблэлнүүдые захижа абана. Аяар энэ холо Бооржын райондо ерээд, «Буряад үнэнэйнгөө» һүүлшын шэнэ номернуудые хаража, ехэ баясабабди, республика тухайгаа һонирхон уншабабди.

Ц. БУДАЕВ,
диалектологиин экспедицидэ хабаадагша.
Шэтын область.

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

Индонезидэхи ушарнууд тушаа

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Түрмэдэ һуужа байһан Индонезиин премьер-министрэй урдын нэгэдэхи орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр д-р Субандрио, премьерэй гурбадахи орлогшо Хайрул Салех гэгшэд гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгын үнгэрэгшэ жэлэй октябрьда гаргагдахада, тэрээнтэй холбоотой байгаа гэжэ мүрдэлгөөр тодоруулагдаа һаань, сүүдтэ үгтэхэ гээд генеральна прокурор генерал-майор Судикарто мэдүүлээ.

1958 ондо Суматра болон Сулавесидэ болоһон үймөөнэй 12 хүтэлбэрилэгшэ түрмэдэ хаагдажа байнхай. Правительство тэдэниие һаяын саг соо сүлөөлхэ хүсэлэнтэй гээд прокурор нэмээжэ хэлээ гэжэ Рейтер агентствын Джакартадахи корреспондент мэдээсэнэ. Тэдэнэй дунда Машуми партиин урдын түрүүлэгшэ Мохаммед Натцыр, Суматрадахи «Революционно республикын президент» Шафруддин Правиранегара, Хойто Суматрадахи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша байһан полковник Симболон, Хойто Сулавесидэхи «Переместа» гэжэ хүдэлөөнэй ударидагша полковник Венче Сумуал гэгшэд тэдэнэй тоодо оролсоно.

Нигериин правительствын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Ороной хойто талын городуудта правительствада эсэргүү үймөөн субботодо һүжэрһэн байгаа. Эдэ городуудтахи байдалые правительство хиналта дороо абанхай гээд Нигериин сэрэгэй правительство үсэгэлдэр үдэшэ соносхоо. Энээн тухай Рейтер агентствын корреспондент Лагосһоо мэдээсэнэ.

Алтаниинь хороно

ВАШИНГТОН, майн 31. (ТАСС). Федеральна нөөсын эмхи зургаанай мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай алтанай нөөсэ энэ оной апрельдэ 70 миллион доллароор хороо. США-һаа алтанайнь ондоо гэшээ урдан гаралга энэ жэлэй түрүүшын дүрбэн һарын турша соо 138 миллион доллар болоһон байха юм. Апрелиин эсэстэ США-гай алтанай нөөсэ 13.668 миллион доллар болоод байгаа.

Алтанайнь газаашаа гаралгын гол шалтагаан гэхэдэ, илангаяа сэрэгэй хэрэгтэ хилын саагуур ехэ гаргашын хэгдэдэг ябадал болоно.

Онсо трибунал байгуулагдаба

БРАЗЗАВИЛЬ майн 31. (ТАСС). Конгын Республикын (Леопольдвиль) президент генерал Мобуту Указда гар табяа. «Гүрэнэй аюулгүй байдалда халдан оролготой» холбоотой бүхы хэрэгүүдые хаража үзэхын тулада сэрэгэй онсо трибунал дурсагдаһан Указай үндэһөөр байгуулагдаха болоо.

Леопольдвиль шадарай Коколо гэжэ сэрэгэй лагерьта мүнөөдэр үдын хойно энэ трибунал хүдэлмэрөө эхилхэ юм. Леопольдвилиин радиогой мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор Мобутада эсэргүү үгэсэлгэдэ хабаадагшад: Жером Анани, Эварист Кимба, Эмманюэль Бамба болон Александр Маламба гэгшэд трибуналай үмэнэ зогсохо юм.

Гуэдэхи Американ посольствые һамна бута татаба

НЬЮ-ЙОРК, июниин 1. (ТАСС). Вьетнамай эртэ урдын ниислэл Гуэ городтохи американ посольствын байшангые мянга шахуу студент һамна бута татаад галдаһан байна. Ки гэгшын сэрэгэй зонхилхы бүлэгые Холбоото Штадуудай дэмжэжэ байһые буруушаан залуушуулай олооро хабаадалгатай митингын болоһоной һүүлээр посольство һандаргагдаа гээд АП агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

ИНДИИН ПРОФСОЮЗУУДАЙ СЪЕЗД

Профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй—Индиин тон томо профсоюзна нэгэдэлэй 27-дохи ээлжээтэ съезд һаяхан Бомбейдэ болоод дүүрэбэ. 1920 ондо байгуулагдаһан Профсоюзуудай бүхэиндиин конгресс (ВКП) мүнөө промышленностиин элдэб һалбаринуудай хүдэлмэришэдэй 600 шахуу профсоюзые нэгэдүүлнэ; хүтэлбэриин мэдээнүүдэй ёһоор тэрэ миллион улүүтэй гэшүүнтэй. ВКП 1945 онһоо Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерацида орожо, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададалсадаг болоо.

ВКП-гэй түүхэ хадаа капиталис монополинуудай болон хархис этэгээдүүдэй добтолгодо эсэргүүсэн, империалис, мүн дайнай хүсэнүүдэй һанаашалгануудта эсэргүүсэн, өөрынгөө эрхын түлөө, демократическа сүлөөгэй түлөө Индиин ажалшадай хэжэ байдаг тэмсэлэй түүхэ болоно. ВКП-гэй 26-дахи съезд 1961 ондо Коимбаторта (Мадрас штат) болоһон байгаа. Тэрээнһээ хойшо Индиин ажалшадай үмэнэ шэнэ асуудалнуудые, шэнэ зорилгонуудые табиһан ушарнууд болоо. Ороной экономикодо хариин империалистнуудай улам ехээр шурган оролго, гүрэнэй секторэй дайшалан абаһан байдалые һулаpуулха зорилгоор энгэй капиталай гаргадаг һэдэлгэнүүд, доторой хархис этэгээдүүдэй эдэбхитэй бололго ангиин тэмсэлые хурсадуулаа.

Мүнөө үедэ Индидэхи профсоюзна хүдэлөөнэй онсо шэнжэнь гэхэдэ, тэрэ хэдэ хэдэн нэгэдэлнүүд, федерацинууд болон тус тус союзууд боложо таһарамхай байха юм. Тиимэһээ профсоюзна хүдэлөөнэй амжалтанууд ороной бүхы хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэмэл ябуулгаһаа ехээр дулдыдаха болоно. «Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл хангалга мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Капиталистнууд болон империалистнуудай добтолгые сухарюулан сохихын тулада энэ нэгэдэл хэрэгтэй; дэлхэйн хүдэлмэришэн ангитай һанал нэгэдэхэ зорилготойгоо Профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй зэргын нэгэдэл хангахаһаа гадна, орон доторхи бүхы хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл хангаха хэрэгтэй» гэжэ 27-дохи съездын урда тээхэнэ «Нью Эйдж» гэжэ недели бүри гарадаг хэблэл бэшэһэн байгаа.

Эдэ асуудалнууд майн 16-да хүдэлмэрөө эхилһэн, ВКП-гэй 27-дохи съездын зүбшэхэ зүйлнүүдэй гол пунктнь болоһон байгаа. Индиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бии боложо бэхижэһэн Бомбей городто ороной ажалшадай гурба мянга гаран түлөөлэгшэд сугларһан байна. Хариин 19 профсоюзна делегаци, тэрэ тоодо ВЦСПС-эй секретарь К. А. Гусейнов түрүүтэй совет профсоюзуудай делегаци, тэрэшэлэн Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин түрүүлэгшэ Ренато Битосси айлшад боложо съезд дээрэ байлсаа.

Бэеэ даанхай Индиин промышленностиин хүгжэлтын шухалын шухала үрэ дүн гэхэдэ, ороной хүдэлмэришэн ангиин зэргэ олон болоо гээд ВКП-гэй генеральна секретарь Ш. Данге съезд дээрэ тоосоото элидхэл хэхэдээ тэмдэглээ. Тиихэтэй хамта Индиин Национальна конгресс гэжэ зонхилхы партиин дотоодын политикын зарим талыень Данге шүүмжэлээ. Политическэ, мүн экономическашье талаар американ капиталай нүлөөнэй ургажа байлгаһаа уламжалан, ороной ажалшад илангаяа ехээр һанаагаа зобоно гээд тэрэ тэмдэглээ. Экономическа болон финансова талаар Индиие өөрынгөө мэдэлдэ оруулжа, тэрэниие дарлан мүлжэхэ һанаашалга американ монополистнууд гаргадаг гээд Данге заагаа.

Имагтал амгалан тайбан, хилэнүүд дээрэ намдуу түбшэн байһан лэ, уласхоорондын харилсаануудтахи шахардуу байдалые һуларуулһан лэ эрхэ байдалда ороной экономическа хүгжэлтын түсэбүүдээр табигдаһан зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ шадагдаха гэжэ Индиин хүдэлмэришэн анги тон тодо һонороор ойлгоно. Энээнтэй дашарамдуулан, Ташкентдэхи уулзалгын ехэ удха шанартай байһые ВКП-гэй Генеральна секретарь онсолон тэмдэглээ. Энэ уулзалга Инди Пакистан хоёрой хоорондохи хани харилсаа заһаруулан һайжаруулхын тулада Советскэ Союзай туһаламжатайгаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Инди Пакистан хоёрой хоорондо баталагдаһан Ташкентын Декларацие съезд тус асуудалаар баталан абаһан резолюци соогоо халуунаар һайшаагаа, энэ Декларациин нээжэ үгэһэн амгалан ёһоной хараануудые бэелүүлхын түлөө үргэн кампани дэлгэрүүлхыень хүдэлмэришэдые уряалаа.

Зүүн-Урда Азидахи уласхоорондын байдалай шахардуу шанга бололгые зайсуулха—Вьетнамда США-гай хэжэ байһан интервенцие болюулха гэжэ Индиин ажалшад бүхы дэлхэй дээрэхи түрүү хүсэнүүд шэнгеэр оролдолго гаргана. Американ сэрэгүүдые гаргаха, Женевскэ хэлсээнүүдэй ёһоор Урда Вьетнамай хүн зоной хуулита эрхые мэдэрхэ, Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтые мэдэрхэ гээшэ Вьетнамда амгалан байдал тогтоохо гансахан лэ зам болоно гээд Данге тэмдэглээ. Вьетнамай патриодуудтай һанал нэгэдэлгын неделие июниин 25-һаа үнгэргэхэ гэжэ Вьетнам тушаа абаһан съездын резолюци соо делегадууд шиидхэһэн. «Вьетнамһаа США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдые гаргахын түлөө эрид шууд ябуулга хэхыень» Индиин правительствые уряалһан байна.

Индиин хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлые бэхижүүлхэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй бүри ехээр һаналаа нэгэдэдэг болохо уряатайгаар майн 22-то хүдэлмэрөө дүүргэһэн Профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй 27 съезд үнгэрһэн байна. ВКП-гэй урдын хүтэлбэрилхы органуудые шэнэ болзорто дахяад һунгаһан ушар империализмын, тэрэнэй союзник—нютагай хархис этэгээдүүдэй һанаашалгануудта эсэргүүсэн, Индиин ажалшан арадай байдалые саашадань һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ бүхы ороной ажалшадай хүсые нэгэдүүлхэ хараа шэглэлыень һайшааһан ябадал болоно.

А. ОБУХОВ.
(ТАСС).

Кубын революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй вертолётчигууд һургуули хэжэ байна. ТАСС-ай фотохронико

ФУТБОЛ «СЭЛЭНГЫН» ХОЁРДОХИ ИЛАЛТА

Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ—долоодохи уулзалгаяа үнгэргэхөөр Семипалатинскын «Цементнигтэ» айлшалһан байгаа. Уржадэр эдэнэр талмайн ээдтэй наадахадаа, эдэнэрээ 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба. Тиигэжэ «Сэлэнгэ» команда мүнөөдөө 7 очкотой болоо.

Удаадахи наадан июниин 5-да үнгэргэгдэхэ. «Сэлэнгын» футболистнууд энэ уулзалгая Павлодар городой «Иртыш» командатай үнгэргэхөөр тиишэ мордобо.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Чехословакиин Коммунис партиин XIII съездэ КПСС-эй ЦК-гай амаршалга. КПЧ-гэй XIII съездын хүдэлмэри тухай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Г. Машеев тухай Г. Субботиной корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ. «Инаг дуран тухай домог» гэһэн зүжэг тухай А. Политовай рецензи (түгэсхэлынь 3-дахи хуудаһанда).

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бүрхэгшэг байха. Шииг ноойтон орохогүй. Зүүн хойноһоо һулаханаар һалхилха. Байгал шадарай, хойто нютагуудта 13—18, бэшэ нютагуудта 19—24 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0, хүйтэн, үдэртөө 22—24 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-59, 33-61,

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01711. Зак. № 485.